

48-104 X-XI 2014 22

Kuch - bilim va tafakkurda

Ma'rifat

ENLIGHTENMENT XALQ ZIYOLILARI GAZETASI

معرفت

1931-yildan chiqqan boshlagan • E-mail: info@marifat.uz • 2014-yil 1-oktabr, chorshanba № 79-80 (8729)

ЎЗБЕКИСТОН ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАРИГА

Муҳтарам устоз ва мураббийлар!

Аввало, сизларни умумхалқ байрами — Ўқитувчи ва мураббийлар кuni билан самимий табриклаб, барча барчангизга ўзимнинг юксак хурмат-эҳтироми ва эзгу тилакларимни изҳор этишдан бахтиёрман.

Бугун биз мана шу қутлуғ айёмни кенг нишонлар эканмиз, сиз, азизларнинг болаларимиз, ёш авлодимизга билим ва тарбия беришдек ўта мураккаб, ўз касбига меҳр ва садоқатни, бутун борлигини бағишлашни, фидойиликни талаб этадиган шарафли меҳнатингиз учун сиз, муҳтарам муаллимлар зоти олдида барчамиз чин қалбимиздан, юрагимиздан сизларга миннатдорлик билдиришни ўз бурчимиз деб биламиз.

Айни шу фикрларни, яъни фарзандларимизни камол топтириш, уларга илму фан сирларини ўргатишдек гоят масъулиятли ишни адо этиб келаётган инсонларнинг ҳеч нарса билан ўлчаб, қийслаб бўлмайдиган олижаноб меҳнатини инобатга олиб, бундан 18 йил муқаддам Ўқитувчи ва мураббийлар кунини таъсис этганимиз ва уни умумхалқ байрами даражасига кўтарганимиз жамоатчилигимиз, бутун халқимизнинг хоҳиши ва интилишини ўзида муҳассам этади, десам, ўйламанки, ҳақиқатни айтган бўламан.

Азиз устозлар, муаллимлар!

Дунёда "Ўзбек модели" деб тан олинган, мамлакатимиз миллий тараққиёт стратегиясининг ажралмас қисми бўлган Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини ўз вақтида қабул қилиб, амалга оширганимиз янги ҳаёт, янги жамият қуришда энг кучли, айтиш мумкинки, энг қудратли омил бўлиб, нафақат таълим соҳасини, балки одамларимизнинг дунёқаролини, бутун ҳаётимизни тубдан ўзгартириб юборгани ҳақида бугун ҳар қанча гурурланиб, фахрланиб гапирсак, арзийди, албатта.

Биз ўз олдимизга қўйган эзгу мақсадларга эришиш йўлида, жумладан, энг мураккаб, шу билан бирга, ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлган таълим-тарбия соҳасида гоят муҳим масалани ечишда, яъни, биз бошлаган ишларни давом эттирадиган, замонавий билим ва касб-хунарларни эгаллаган, янгиланган интилиб яшайдиган, ҳеч кимдан кам бўлмайдиган ёш авлодни тарбиялаш борасида мутлақо кўрматли марраларни забт этишга қандай катта меҳнатимиз сингганини алоҳида таъкидлаш ўринлидир.

Таълим соҳасидаги ноёб дастурларимизнинг ижроси қанча куч ва имконият, қанча маблағни талаб қилгани —

бу ўз йўли билан, лекин мана шундай улкан ва улугвор ишларни амалга оширишда айнан сизлар ўзингизни аямасдан, сидқидилдан меҳнат қилганингиз ҳисобидан биз юртимизда бу соҳада туб бурилиш ва ўзгаришларга ҳам назарий, ҳам амалий пойдевор яратдик.

Қанча-қанча янги таълим стандартлари, ўқув дастурлари, қўлланма ва дарсликларни ишлаб чиқиб, амалда жорий этиш, уларни ҳар бир ўқувчи, ҳар бир талабанинг онгу шуурига сингдириш учун бутун соҳа ходимлари, сиз, ҳурматли муаллимлар ва устозлар бу мактабдан аввало ўзингиз ўтганингиз, беминанат хизмат қилиб келаётганингизни ҳақиқий фидойилик намунаси, десак, ҳеч қандай хато бўлмайд.

Мамлакатимиз, давлатимиз учун ҳал қилувчи мураккаб бир даврда сизлар билан бирга таълим соҳасини тубдан ўзгартириб, замон талаб қилаётган даражага кўтаришга эришганимизни кўз ўнгимиздан ўтказар эканмиз, бу йўлда сиз, азизларнинг қандай қийин бўлмасин, қатъиятлик ва фидойилик кўрсатганингизни, бу буюқ мақсад учун белни маҳкам боғлаб меҳнат қилганингизни мен чинакам жасорат деб баҳолайман ва мана шундай олижаноб фазилатларингиз учун барча-барчангизга таъзим қиламан.

(Давоми 2-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАР КУНИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ТИЗИМИДА АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН ХОДИМЛАРДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Мамлакатимизда ёш авлоднинг интеллектуал ва маънавий салоҳиятини юксалтириш, уларни она Ватанга муҳаббат, истиқлол ғояларига садоқат, миллий ва умуминсоний қадриятларга хурмат руҳида соғлом ва баркамол этиб voyга етказишга қўшган салмоқли ҳиссаси, ёшларга илм-фан асосларини, замонавий касб-хунарларни ўргатишдаги жонкуярлиги, таълим-тарбия тизимидаги кўп йиллик самарали меҳнати ва жамоат ишларидаги фаол иштироки учун қуйидагиларга фахрий унвонлар берилсин:

«Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчиси»

Бердиева Жумагул Амоновна — Қумқўрғон туманидаги 25-умумий ўрта таълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси, Сурхондарё вилояти

Турдиева Махбурат Махкамовна — Олмалиқ шаҳридаги 22-умумий ўрта таълим мактабининг математика фани ўқитувчиси, Тошкент вилояти

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган халқ таълими ходими»

Журамирзаева Махмуд-да Журамирзаевна — Учкўрғон туманидаги 34-ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим мактабининг она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси, Наманган вилояти

Исмаилова Раиса Юсуповна — Нукус шаҳридаги 24-умумий ўрта таълим мактабининг кимё фани ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси»

Ачилов Дўсмурот Тошмуротович — Кармана туманидаги 21-умумий ўрта таълим мактабининг кимё фани ўқитувчиси, Навоий вилояти

Бердиева Зайнаб Файзиллаевна — Каттақўрғон туманидаги 20-умумий ўрта таълим мактаби директори, Самарқанд вилояти

(Давоми 2-, 3-бетларда.)

ТАЪЗИМ СИЗГА, ҚАЛБИДАРЁ УСТОЗЛАР!

«Туркистон» саройида
Ўқитувчи ва мураббийлар
кунига бағишланган тантанали
байрам тадбири бўлиб ўтди

Инсон кадр-қиммати тобора юксалиб, шаъни улғуланаётган юртимизда ўн саккиз йилдан буюн 1 октябрь — Ўқитувчи ва мураббийлар кунининг умумхалқ байрами сифатида кенг нишонлаб келинаётгани муҳтарам устозларимизга бўлган чексиз эҳтиромнинг ёрқин ифодасидир. Қайси касб эгаси бўлмасин, ҳаётда ўз ўрнини топиб, эл-юртга нафи тегаётгани учун улардан миннатдор бўлади. Эришган ютуқ ва муваффақиятларини уларнинг беминанат хизматлари самараси деб билади.

Республикаимизнинг барча ҳудудларидан келган таълим фидойилари 30 сентябрь кuni пойтахтимиздаги йирик маданият ва маърифат масканларида бўлиб, бунёдкорлик ишлари билан танишди. Жумладан, муҳташам Мустақиллик майдонидаги хурриятимиз ва порлоқ истиқболимиз рамзи бўлган Мустақиллик ва эзгулик монументи пойига гул қўйдилар.

(Давоми 4-бетда.)

1-oktabr — O'qituvchi va murabbiylar kuni

ЎЗБЕКИСТОН ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАРИГА

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Қадрли ватандошлар!

Хар бир инсон, хар бир ота-онанинг эзгу орзуси бўлиши соғлом ва баркамол авлодни тарбиялаш, шу мақсадда минглаб замонавий ўқув масканлари, болалар спорти иншоотларини барпо этганимиз, илгор педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларини ўқув жараёнига жорий этиш бўйича амалга оширилган кенг кўламли ишлар, соҳа ходимларининг меҳнатини муносиб қадрлаш, моддий ва маънавий рағбатлантиришга қаратилган самарали тизим ишлаб чиқиш, амалда татбиқ этганимиз ва бошқа кўпгина чора-тадбирлар бугун ўз ижобий натижасини бермоқда. Хусусан, биргина сўнгги беш йилда ойлик иш ҳақи халқ таълими муассасаларида 2,9 барobar, ўрта maxsus, kasb-xunar таълими тизимида қарийб 4 марта, oliy таълим соҳасида 3,6 карра оширилгани, минглаб устоз ва мураббийлар, профессор-ўқитувчиларимиз Ватанимизнинг юксак унвонлари, орден ва медаллари билан тақдирлангани ҳам ана шундан далолат беради.

Хурматли дўстлар!

Барчамизга аёнки, бугунги глобал интеграциялашув шароитида, кундалик ҳаёти-мизга компьютер технологиялари ва Интернет тизими жадал кириб келаётган бир пайтда хорижий тилларни хар томонлама пухта эгалламасдан туриб, жаҳон ҳамжамияти билан ҳамқадам бўлиб яшашни тасаввур этиб бўлмайди.

Айни шу мақсадда мамлакатимизда ўтган йилдан эътиборан умумтаълим мактабларининг 1-синфидан бошлаб чет тилларни ўқитишнинг узлуксиз тизими жорий қилингани янги амалий қадам бўлди. Бу соҳада ишни тўғри ташкил этиш, қутилган самарага эришиш учун аввало мавжуд ўқув-методик базани мустаҳкамлаш, дастур ва қўлланмаларни янада такомиллаштириш, педагог ходимларнинг билим ва малакасини ошириш зарурлиги ҳақида ортқиқча гапиришнинг ҳождати йўқ, деб ўйлайман.

Шу билан бирга, таълим масканларида "Ziyounet" тармоғи ёрдамида ўқув-тарбия жараёниларини бугунги тараққиёт, миллий ва умумбашарий тафаккур ютуқлари билан узвий боғлиқ равишда олиб бориш, Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази фаолиятини кучайтириш, ўқув адабиёти ва қўлланмалари электрон турларининг илмий-услубий са-

виясини юксалтириш муҳим вазирамиздир.

Айни шу йўналишдаги ишларимизнинг узвий давомии сифатида жорий йилда Жанубий Кореянинг дунёда ном қозонган нуфузли Инха университетининг Тошкент филиалини, шунингдек, таълим соҳаси билан боғлиқ бўлган янги ўқув ва малака ошириш марказларини ташкил этганимиз ёшларимиз учун янги имконият ва янги уфқлар очиб бериши муқаррар.

Бугунги кунда дунёда, ёнаторфимизда қарама-қаршилик ва зиддиятлар кўпайиб, инсон қалби ва онгини эгаллаш, биринчи навбатда, ёшларнинг маънавий олами-ни издан чиқариш, уларни ўз ота-онасига, эл-юртига қарши қўйишга қаратилган таҳдид ва хуружлар кучайиб бораётган мураккаб ва таҳликали замонда ўзининг кимлигини, қандай буюк зотларнинг авлоди, қандай бебаҳо мерос ворислари эканини теран англаб, она юр-тага муҳаббат ва садоқат ҳисси билан яшайдиган ёш авлодгана муқаддас заминимизни ёт ва бегона таъсирлардан, бало-қазолардан сақлашга, Ватанимизни хар томонлама раванқ топтиришга қодир бўлади.

Бу ҳақда гапирганда, юртимизда ҳукм сураётган тинчлик ва осойишталик, ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат муҳитини кўз қорачигидек асрашда, авваламбор, болаларимизни мустақил фикрга эга бўлиб, оқни қорадан ажратишга қурби етадиган инсонлар этиб, бир сўз билан айтганда, ёшларимизнинг иродасини мустаҳкам ва бақувват қилиб тарбиялашда сиз, муҳтарам ўқитувчи ва мураббийлар бундан буён ҳам куч-ғайратингиз, билим ва тажрибангизни аямай-сиз, деб ишонаман.

Азизларим, қадрдонларим!

Давлатимиз, жамиятимиз сизларнинг Ватанимиз тараққиётига қўшаётган катта ҳиссангизни, масъулиятли фаолиятингизни юксак баҳолайди ва қадрлайди. Бу масала келгусида ҳам доимий эътиборимиз марказида бўлиб қолади, деб ишонтириб айтмоқчиман.

Фурсатдан фойдаланиб, сизларни қутлуг байрамингиз билан яна бир бор табриклаб, барчангизга сизга-саломатлик, оилаларингизга бахту соодат, эзгу ишларингизда янги ютуқ ва омадлар тилайман.

Ҳеч қачон кам бўлманг, умрингиздан барака топинг, азиз ва меҳрибон устозлар!

Ислом ҚАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАР КУНИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ТИЗИМИДА АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН ХОДИМЛАРДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Матякубова Гульнора Абдусаматовна — Тошкент радиотехника ва автоматика касб-хунар коллежининг maxsus фан ўқитувчиси, Тошкент шаҳри

Сабирова Муҳаббат Марксевна — Урганч туманидаги 38-умумий ўрта таълим мактабининг инглиз тили фани ўқитувчиси, Хоразм вилояти

Султанова Махбуба Кузибаевна — Фаргона политехника институти қошидаги академик лицейнинг она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси, Фаргона вилояти

Тешабаева Матлуба — Янгиер қурилиш ва коммунал хўжалик касб-хунар коллежининг maxsus фан ўқитувчиси, Сирдарё вилояти

Уматов Сирожиддин Исоқович — Балқчи туманидаги 38-ихтисослаштирилган мактаб-интернатининг математика ва информатика фанлари ўқитувчиси, Андижон вилояти

Халилова Нодира Разиковна — Бухоро нефть ва газ саноати касб-хунар коллежининг maxsus фан ўқитувчиси, Бухоро вилояти

Хомитов Абдували Комилович — Зарбдор ахборот технологиялари касб-хунар коллежининг информатика фани ўқитувчиси, Жиззах вилояти

**Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган спорт
устози»**

Ҳожиёв Баходир Найимович — Қарши олимпия захиралари коллежининг дзюдо бўйича мураббийи, Қашқадарё вилояти

Юртимизда таълим соҳасини замонавий талаблар асосида такомиллаштириш, халқимизнинг маданияти ва маънавиятини юксалтириш, ёш авлодни ватанпарварлик, миллий истиқлол ғоясига садоқат руҳида тарбиялашга қўшган муносиб ҳиссаси, кўп йиллик фидокорона хизматлари ҳамда жамоат ишларидаги фаол иштироки учун қуйидагилар мукофотлансин:

**«Фидокорона хизматлари
учун» ордени билан**

Дуйсенбаев Куралбай — Нукус автомобиль йўл хўжалиги ва хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежининг maxsus фан ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Исроилова Лола Болтаевна — Булунғур туманидаги 15-умумий ўрта таълим мактабининг математика фани ўқитувчиси, Самарқанд вилояти

Худайназарова Гуёҳон Холмирзаевна — Бўз туманидаги 46-ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим мактабининг она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси, Андижон вилояти

**«Меҳнат шухрати»
ордени билан**

Абдуллаев Акмал Абдуҳадович — Жондор туманидаги 49-ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим мактабининг фи-

зика фани ўқитувчиси, Бухоро вилояти

Абдуллаев Валижон Алижанович — Наманган туманидаги 37-умумий ўрта таълим мактабининг тасвирий санъат ва чизмачилик фанлари ўқитувчиси, Наманган вилояти

Абилқосимов Равшан — Жиззах туманидаги 33-умумий ўрта таълим мактабининг математика фани ўқитувчиси, Жиззах вилояти

Акрамов Набижон Курбонович — Марҳамат туманидаги 3-ихтисослаштирилган мактаб-интернатининг математика фани ўқитувчиси, Андижон вилояти

Аскарова Минавар Рузимовна — Шовот туманидаги 1-ихтисослаштирилган мактаб-интернатининг кимё фани ўқитувчиси, Хоразм вилояти

Ашуров Икромжон Мейлиевич — Термиз саноат ва транспорт касб-хунар коллежининг maxsus фан ўқитувчиси, Сурхондарё вилояти

Гайбулаева Гулчехра Джаббаровна — Сирдарё саноат касб-хунар коллежининг ишлаб чиқариш таълими устаси, Сирдарё вилояти

Даулетиярова Гулшат Жалғасовна — Қўнғирот нефть ва газ саноати касб-хунар коллежининг maxsus фан ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Имамова Сайёра Абдурахмановна — Каттакўрғон шаҳридаги 11-ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим мактабининг физика фани ўқитувчиси, Самарқанд вилояти

Кариева Рано Нигматовна — Тошкент шаҳридаги «Мурувват» ногирон болалар учун 2-интернат уйи директорининг ўқув-тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари

Каюмова Муъассар Абдуллаевна — Қўйи Чирчиқ туманидаги 4-умумий ўрта таълим мактабининг биология фани ўқитувчиси, Тошкент вилояти

Набиева Манзура Турсуновна — Ангрен шаҳридаги 41-умумий ўрта таълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси, Тошкент вилояти

Султонова Қаноат Исломовна — Хатирчи хизмат кўрсатиш ва сервис касб-хунар коллежининг maxsus фан ўқитувчиси, Навоий вилояти

Тажибаев Мамуржан Дадажанович — Тошлоқ транспорт ва қурилиш касб-хунар коллежининг maxsus фан ўқитувчиси, Фаргона вилояти

Ҳожикулов Уктам Нурматович — Ғузор нефть ва газ саноати касб-хунар коллежининг физика фани ўқитувчиси, Қашқадарё вилояти

**II даражали «Соғлом авлод
учун» ордени билан**

Курбанов Зарипбай — Хонқа туманидаги 39-умумий ўрта таълим мактабининг жисмоний тарбия фани ўқитувчиси, Хоразм вилояти

Қушбаева Муҳиба Буриевна — Қарши шаҳридаги 8-умумий ўрта таълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси, Қашқадарё вилояти

(Давоми 3-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАР КУНИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ТИЗИМИДА АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН ХОДИМЛАРДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-, 2-бетларда.)

Махмудов Марифжон Мирзакулович — Мингбулоқ туманидаги 12-болалар ва ўсмирлар спорт мактабининг волейбол бўйича мураббийи, Наманган вилояти

«Дўстлик» ордени билан

Ахмаджанов Рустамбек Акрамович — Наманган қишлоқ ҳўжалиги касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Наманган вилояти

Ахмедова Дилобархон Долимовна — Олтинкўл туманидаги 1-умумий ўрта таълим мактабининг инглиз тили фани ўқитувчиси, Андижон вилояти

Досимбетова Улдаулет Кабилловна — Қорақалпоғистон Республикаси 2-ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим мактабининг қорақалпоқ тили ва адабиёти фани ўқитувчиси

Жуманиязова Мукаддас Хусиновна — Хива тиббиёт коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Хоразм вилояти

Загребина Наталья Владимировна — Миробод туманидаги 158-умумий ўрта таълим мактабининг биология фани ўқитувчиси, Тошкент шаҳри

Ковилева Светлана Геннадьевна — Навоий кончилиқ касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Навоий вилояти

Кузиев Шаймурат Джураевич — Қарши политехника касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Қашқадарё вилояти

Марданова Гавхар Хаитовна — Самарқанд енгил саноат ва иқтисодиёт касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Самарқанд вилояти

Очилова Нурзода Турсуновна — Бухоро туманидаги «Галаосиё» қурилиш ва транспорт касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Бухоро вилояти

Рискулова Гулчехра Аноркуловна — Бекобод туманидаги 53-умумий ўрта таълим мактабининг она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси, Тошкент вилояти

Султанова Фазилат Бурхановна — Фуркат агросаноат ва транспорт касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Фарғона вилояти

Хайдаров Оманкелди Бахридирович — Ғаллаорол туманидаги «Гулистон» қишлоқ ҳўжалиги касб-хунар коллежининг математика фани ўқитувчиси, Жиззах вилояти

Хайдарова Дилфуза Гаффаровна — Шўрчи туманидаги 11-умумий ўрта таълим мактабининг математика фани ўқитувчиси, Сурхондарё вилояти

Хачатурян Лариса Рафаиловна — Гулистон шаҳридаги 1-болалар мусиқа ва санъат мактабининг фортепиано синфи ўқитувчиси, Сирдарё вилояти

«Шухрат» медали билан

Абдуғафурова Зарифа Саттаровна — Тошкент давлат техника

университети қошидаги компьютер технологиялари академик лицейининг информатика фани ўқитувчиси, Тошкент шаҳри

Абдуллаев Жасурбек Курбанбаевич — Урганч олимпия захиралари коллежининг енгил атлетика бўйича бош мураббийи, Хоразм вилояти

Абдуллаева Нодира Турсуновна — Шайхонтохур туманидаги 115-умумий ўрта таълим мактабининг кимё фани ўқитувчиси, Тошкент шаҳри

Арзуова Несибели Жандуллаевна — Нукус политехника касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Аллаёров Хазрат — Қизилқум туманидаги 8-болалар ва ўсмирлар спорт мактабининг кураш бўйича мураббийи, Сурхондарё вилояти

Атаниязова Заҳура Алламбергеновна — Нукус саноат ва хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Ахмедова Замира Иззатуллаевна — Қитоб туманидаги 5-«Меҳрибонлик уйи» тарбиячиси, Қашқадарё вилояти

Бабаходжаева Нигора Гайбуллаевна — Мирзо Улуғбек туманидаги 112-умумий ўрта таълим мактабининг информатика фани ўқитувчиси, Тошкент шаҳри

Бекматова Зулфия Ашраповна — Зангиота озиқ-овқат саноати касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Тошкент вилояти

Бердиев Аҳмад Эшдавлатович — Пахтачи туманидаги 10-умумий ўрта таълим мактабининг физика фани ўқитувчиси, Самарқанд вилояти

Бобожонова Наргиза Номозовна — Нарпай туманидаги 33-ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим мактабининг инглиз тили фани ўқитувчиси, Самарқанд вилояти

Валиева Мухайё Кодировна — Қўштепа туманидаги 4-умумий ўрта таълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси, Фарғона вилояти

Гафурова Муяссар Азодовна — Эллиқалъа туманидаги 52-умумий ўртатаълим мактабининг инглиз тили фани ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Гофурова Дилфуза Омановна — Яқкабоғ саноат ва қайта ишлаш касб-хунар коллежининг кимё фани ўқитувчиси, Қашқадарё вилояти

Джураева Дилобар Шадиёровна — Шахрисабз туманидаги 2-болалар мусиқа ва санъат мактабининг фортепиано синфи ўқитувчиси, Қашқадарё вилояти

Джураева Дилором Дадажановна — Наманган шаҳридаги 6-мактабгача таълим муассасаси тарбиячиси, Наманган вилояти

Жумаева Хурматой Холмуратовна — Бухоро иқтисодиёт ва банк коллежининг математика фани ўқитувчиси, Бухоро вилояти

Жураев Эргаш Оромович — Қосон туманидаги 95-ихтисослаштирилган умумий ўрта таълим макта-

бининг физика фани ўқитувчиси, Қашқадарё вилояти

Жўраева Замира Шарифовна — Бухоро тиббиёт коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Бухоро вилояти

Зверев Александр Васильевич — Тошкент вилояти ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар олимпия захиралари спорт мактабининг оғир атлетика бўйича катта мураббийи

Исмдияров Абдулла Ўлмасович — Булоқбоши педагогика ва ижтимоий-иқтисодиёт коллежининг физика фани ўқитувчиси, Андижон вилояти

Калмуратова Халима Юлдашевна — Нукус тиббиёт коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Қорақалпоғистон Республикаси

Курбанова Оминахон Олимжановна — Фарғона шаҳридаги «Мурувват» ногирон болалар учун интернат уйи тарбиячиси, Фарғона вилояти

Мамажоновна Умидахон Пазлидиновна — Бағдод қишлоқ ҳўжалиги касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Фарғона вилояти

Махмудов Шухрат Равшанович — Ромитан туманидаги 27-умумий ўрта таълим мактабининг физика фани ўқитувчиси, Бухоро вилояти

Махмудова Гулчехра Урунхужаевна — Жалолқудуқ туманидаги 1-умумий ўрта таълим мактабининг физика фани ўқитувчиси, Андижон вилояти

Машарипова Сайёра Бахтияровна — Қўшқўпир туманидаги 25-умумий ўрта таълим мактабининг инглиз тили фани ўқитувчиси, Хоразм вилояти

Муминова Лола Давроновна — Тайлоқ туманидаги 53-умумий ўрта таълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси, Самарқанд вилояти

Намозова Дилфуза Саидовна — Бойсун туманидаги 47-умумий ўрта таълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси, Сурхондарё вилояти

Нарзуллаев Шароф Норматович — Денов тоғ-кон саноати касб-хунар коллежининг ишлаб чиқариш таълими устаси, Сурхондарё вилояти

Пахруддинова Малика Ташпулатовна — Мирзо Улуғбек туманидаги 14-болалар мусиқа ва санъат мактабининг дутор синфи ўқитувчиси, Тошкент шаҳри

Расулова Дилноза Кобилджоновна — Тошкент политехника касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Тошкент шаҳри

Сайдахмедова Манзура Одилловна — Бешарик туманидаги 21-умумий ўрта таълим мактабининг физика фани ўқитувчиси, Фарғона вилояти

Сатимов Абдали Давлатович — Чуст саноат касб-хунар коллежи-

нинг махсус фан ўқитувчиси, Наманган вилояти

Тажиёв Раҳман Суёнович — Иштихон туманидаги 51-умумий ўрта таълим мактабининг математика ва информатика фанлари ўқитувчиси, Самарқанд вилояти

Туробов Ёркинжон Ёқуб ўғли — Ғиждувон туманидаги 65-ихтисослаштирилган мактаб-интернатининг миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари фани ўқитувчиси, Бухоро вилояти

Турсунбаев Сайфиддин Муротович — Янгиобод туманидаги 3-умумий ўрта таълим мактабининг жисмоний тарбия фани ўқитувчиси, Жиззах вилояти

Хайлаев Маматкул Жумаевич — Бобўут туманидаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабининг шахмат бўйича мураббийи, Сирдарё вилояти

Холмуродова Сайёра Хабибуллаевна — Жиззах енгил саноат касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Жиззах вилояти

Холтурсунов Нурмат Байматович — Оҳангарон туманидаги 27-умумий ўрта таълим мактабининг меҳнат таълими фани ўқитувчиси, Тошкент вилояти

Шамсиева Мақсуда Шавкиевна — Учқудуқ туманидаги 18-умумий ўрта таълим мактабининг инглиз тили фани ўқитувчиси, Навоий вилояти

Эргашева Карамат Анарбаевна — Мирзаобод туманидаги 10-умумий ўрта таълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси, Сирдарё вилояти

Эшимов Бахтиёр Раҳматуллаевич — Навоий давлат педагогика институти қошидаги академик лицейининг кимё фани ўқитувчиси, Навоий вилояти

Юлдашева Музайяна Ахборовна — Учтепа туманидаги 287-умумий ўрта таълим мактабининг кимё фани ўқитувчиси, Тошкент шаҳри

Юлдашева Шаҳодатхон Абидовна — Қўргонтепа туманидаги 11-умумий ўрта таълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси, Андижон вилояти

Юлдашева Шоҳида Абилловна — Тошкент шаҳридаги имконияти чекланган шахслар учун ихтисослаштирилган Республика касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси

Юнусов Ҳакимжон Аҳмаджонович — Уйчи туманидаги 11-умумий ўрта таълим мактабининг физика фани ўқитувчиси, Наманган вилояти

Юнусов Эркин Гаппарович — Жарқўрган саноат касб-хунар коллежининг махсус фан ўқитувчиси, Сурхондарё вилояти

Юсупова Наргис Рўзалиевна — Оққўрган туманидаги 11-умумий ўрта таълим мактабининг инглиз тили фани ўқитувчиси, Тошкент вилояти

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2014 йил 29 сентябрь

(Давоми. Боши 1-бетда.)

«Қатагон қурбонлари хоти-раси» музейида бугунгидек дорилмомон кунларга етишиш учун жонини фидо қилган маърифатпарвар ватандошларимизнинг ҳаётига оид тарихий манбалар, Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонасида илм-маърифат изловчилар учун яратилган замонавий шарт-шароитлар билан танишдилар.

Шу кун «Туркистон» саройида Ўқитувчи ва мураббийлар кунига бағишлаб ўтказилган тантанали маросимда муаллим зоти яна бир қарра шарафланиб, фарзандларимизнинг таълим-тарбияси, камолоти йўлида фидокорона меҳнат қилаётган соҳа ходимларига чуқур эҳтиром кўрсатилди. Байрам тадбирида Олий Мажлис Сенати аъзолари ва Қонунчилик палатаси депутатлари, турли вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, таълим соҳаси фахрийлари, илғор ўқитувчи ва мураббийлар ҳозир бўлишди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислон Каримовнинг Ўзбекистон ўқитувчи ва мураббийларига байрам табригини Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов ўқиб эшиттирди.

Мамлакатимизда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, Мактаб таълимини ривожлантириш давлат умуммиллий дастури, Болалар мусиқа ва санъат мактабларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва уларнинг фаолиятини янада яхшилаш бўйича 2009—2014 йилларга мўлжалланган давлат дастури ҳамда ҳар йилги Инвестиция дастурлари доирасида амалга оширилаётган ишлар мисолида халқимизнинг фарзандларини юксак интеллектуал салоҳиятли, маънавий етук ва жисмонан соғлом авлод этиб вояга етказиш орузси ўз рўёбини топмоқда.

Ўтган давр мобайнида юртимиздаги умумтаълим мактабларининг деярли барчаси капитал таъмирланди, реконструкция қилинди. 2014 йилнинг ўзига Инвестиция дастури доирасида 381та мактабда қурилиш-таъмирлаш ишлари бажарилди. Бу йил жами 3024та умумтаълим мактаби ҳамда 48та болалар мусиқа ва санъат мактаби 106,2 миллиард сўмлик мебель, ўқув-лаборатория анжонлари, компьютерлар, спорт инвентарлари ва мусиқа чолғу асбоб-ускуналари билан таъминланди. Етти ярим мингга ақин мактаб «ZiyoNET» ахборот таълим портали орқали халқаро интернет тармоғига улангани таълим-тарбия жараёнига илм-фандаги энг сўнгги янгилликлар ва замонавий педагогик технологияларни кенг татбиқ этиш имконини бермоқда. Президентимизнинг «Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғри-

сида»ги қарори асосида ўтган йилдан умумтаълим мактабларининг 1-синфларидан хорижий тилларни чуқур ўргатиш мақсадида жакон талабларига мувофиқ компетенциявий ёндашув асосида замонавий дарс-ликлар, ўқитишнинг янгича услублари ишлаб чиқилган эди. Бу йил 2-синф ўқувчилари учун янгидан яратилган 591 минг нуска чет тили дарсликлари мактабларга етказилди. Ўтган ўқув йилида марказдан узоқда жойлашган қишлоқ мактабларини чет тили ўқитувчилари билан тўлиқ таъминлаш мақсадида 265 нафар абитуриент олий таълим муассасаларига мақсадли қабул қилинди. Чекка ҳудудларда таълим бераёт-

кали ихтисослашган тиббий ходимлар ва ахборот-коммуникация технологиялари билимдонларини тайёрлашда муҳим аҳамият касб этиши шубҳасиз.

Мустақиллик йилларида ўқитувчи мақоми тобора юксалиб, янгича мазмун касб этмоқда. Педагогларнинг қулай шароитларда меҳнат қилиб, хизматлари муносиб рағбат топишига алоҳида эътибор қаратиляпти. Президентимизнинг 2014 йил 29 сентябрдаги фармонида бигноан мамлакатимизнинг маънавий-маърифий салоҳиятини янада юксалтириш, ёш авлодни она Ватанга муҳаббат, истиклол гоёларига садоқат, миллий ва умумбашарий қадриятларга ҳурмат

ТАЪЗИМ СИЗГА, ҚАЛБИДАРЁ УСТОЗЛАР!

ган хорижий тил ўқитувчилари маошига белгиланган тартибда 30 фоиз миқдорида устамалар кўшилмоқда.

Мамлакатимиз олий ва ўрта махсус таълим тизимида ҳам салмоқли ишлар амалга оширилди. 2014 йил Инвестиция дастури асосида 160 академик лицей ва касб-хунар коллежи реконструкция қилиниб, мукаммал таъмирланди. 876 ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасасини замонавий ўқув-лаборатория ва устахона жиҳозлари, компьютерлар, ўқув техникалари билан таъминлаш учун 45,2 миллиард сўм йўналтирилди. Айниқса, Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази ҳузурида Ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларини ахборот-методик таъминлаш хизматининг ташкил этилиши тизимдаги ўқитувчилар фаолиятини методик жиҳатдан қўллаб-қувватлаш имконини кенгайтирмоқда.

Янги ўқув йилидан бошлаб пойтахтимизда Тошкент давлат стоматология институтини ҳамда Жанубий Кореянинг Инха университети филиали ташкил этилгани етук мала-

руҳида соғлом ва баркамол вояга етказиш, уларга фан асослари ҳамда замонавий касб-хунарларни ўргатишдаги жонқуярлиги, таълим-тарбия соҳасидаги кўп йиллик самарали меҳнати ва жамоат ишларидаги фаол иштироки учун қўллаб-қўйиш ва ташаббускор муаллимлар давлатимизнинг фахрий унвон, орден ва медаллари билан тақдирланди.

Давлатимиз раҳбарининг 2005 йил 25 ноябрдаги «Халқ таълими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш тизимини такомиллаштириш ва уни моддий рағбатлантиришни қўлайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори асосида халқ таълими тизимида меҳнат қилаётган 390 минг нафардан зиёд педагог кадрлар фаолиятига муносиб рағбатлантириляпти. Ҳар йили давлат бюджети харажатларининг катта қисми таълим соҳасига йўналтирилмоқда. Хусусан, сўнгги беш йилда олий иш ҳақи халқ таълими муассасаларида 2,9 баробар, ўрта махсус, касб-хунар таълими тизимида қарийб 4 марта, олий таълим соҳасида 3,6 қарра оширилгани

соҳа вакилларининг касбга муносабатини янги босқичга кўтариб, ўқитиш сифати ва самарадорлигини оширишга хизмат қилаяпти. Мустақил ҳаётга кириб келаётган йигит-қизлар орасида ўқитувчи бўлишни хоҳловчилар сони ҳам йил сайин кўпаймоқда.

— Ҳар гал муҳтарам Президентимизнинг биз ўқитувчиларга йўллаган байрам табригини катта қувонч, зўр мамнуният билан тингларканмиз, қалбимиз ғурур-ифтихорга тўлади, — дейди Қўқон шаҳридаги 10-умумтаълим мактабининг математика фани ўқитувчиси, Ўзбекистон Қаҳрамони Манзура-хон Мадалиева. — Бу йил ҳам Ўртбошимизнинг таълим соҳаси ходимларига юксак эътибор ва ишонч билдириб, «Мамлакатимиз, давлатимиз учун ҳал қилувчи мураккаб бир даврда сизлар билан бирга таълим соҳасини тубдан ўзгартириб, замон талаб қилаётган даражага қўтаришга эришганимизни кўз ўнгимиздан ўтказар эканмиз, бу йўлда сиз, азизларнинг қандай қийин бўлмасин, қатъиятлик ва фидойилик кўрсатганингизни, бу буюқ

мақсад учун белни маҳкам боғлаб меҳнат қилганингизни мен чинакам жасорат деб бахолайман», деган сўзларини эшитиб, шундай ажойиб юртда, ўқитувчилар меҳнати қадрланаётган заминда яшаётганимиздан чексиз бахтиёрлик туйдиқ. Дунёнинг айрим минтақаларида турли зиддият ва қарама-қаршиликлар давом этаётган, ёшлар онги ва шуурини эгаллаш учун таҳдид ва ҳуружлар кучайган бир даврда Ватанимизда тинчлик-осойишталик ҳукм сураётгани, ёшларимизнинг ҳеч қимдан кам бўлмай камолга етиши учун зарур шарт-шароитлар яратилаётгани кўнгилмизни шукронага тўлдирди.

Байрам тадбирида сўзга чиққан Термиз шаҳридаги 4-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактаб-интернати директори, Ўзбекистон халқ ўқитувчиси Шохиди Орипова, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Фарғона вилояти бўлими раҳбари, шоира Энахон Сиддиқова, ўсмирлар ўртасидаги II ёзги олимпиада ўйинлари олтин медали совриндори Бектемир Мелиқулиев таълим тизимини ривожлантириш, педагог ходимлар меҳнатини қадрлаш, муносиб рағбатлантириш, ёш авлодни баркамол этиб тарбиялаш борасидаги улкан эътибор ва ғамхўрлик учун Ўртбошимизга миннатдорлик билдирди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан ўтказилган «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси» республика кўрик-танлови ғолибларига диплом ва эсдалик совғалари топширилди.

Эл суйган санъаткорлар ва ёш хонандалар ижросидаги куй-қўшиқ ва ажойиб рақслар кечага ўзгача ғусун, дилларга кўтаринкилик бағишлади.

Тантанали тадбирда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Раиси И.Собиров, Қонунчилик палатасининг Спикери Д.Тошмухамедова, Ўзбекистон Республикасининг Бош вазирини Ш.Мирзиёев иштирок этди.

Хайридин МУРОД,
«Ma'rifat» мухбири
Бурҳон РИЗОКУЛОВ
олган суратлар.

НЕГА ЎҚИБ-ЎРНАНМИЗ?

Нега ҳамма бирдек ўқиб-ўрганиши керак? Ҳаётимизда таълим муассасалари, ўқитувчи ва мураббийлар, улар ўргатадиган фанларнинг ўрни қанчалик муҳим? Шу каби саволларга тўғри жавоб топа оласак, таълим-тарбия соҳасининг жамиятимиз ривожини, мамлакатимиз тараққиётини учун нақадар зарурлигини чуқур англаб етамиз.

Мақтаб ўқув дастуридан ўрин олган фанлар ижтимоий зарурат туфайли пайдо бўлиб, асрий тажрибалар силсиласида ривожланиб келмоқда. Уларнинг ҳар бири ҳаётимизда ўз ўрнига эга: муайян муаммоларни ҳал этишга, турмушимизни енгилаштишга, тараққиётини олға силжйтишга хизмат қилади. Умумтаълим фанларининг қай даражада муҳимлигини ўқувчиларга тушунтириш, мураккаб мавзуларни болаларга осон ва тўлиқ етказиб бериш педагогдан ўзига хос маҳорат талаб этади. Байрам арафасида «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси» республика кўрик-танлови гўлибларининг бу борадаги тажрибалари билан қизиқдик ва қўйидаги саволлар билан мурожаат этдик:

1. Сиз сабоқ бераётган фан инсон ҳаётида нечоғлиқ муҳим аҳамиятга эга деб ўйлайсиз? Дарсингизда эгаланган билим, кўникма ва малака ўқувчиларга келгусида қанчалик асқотади?
2. Мураккаб мавзуларни болалар қизиқиб ўрганиши, осон ва пухта ўзлаштириши учун асосан қайси методлардан фойдаланасиз? Жавобларни газетамизнинг ушбу сонидида ўқийсиз.

Ўқитувчи бўлиш осон эмас. Ҳар бир бола турфа хил дунё. Уларнинг кўнглига йўл топиш, юрагига эзгулик уруғини қадаш кишидан катта матонат талаб қилади. Шундай бўлса-да, муаллим бўлишни орзу қиладиган, ҳаётини, куч-қувватини шу йўлга бағишлаганлар ҳар доим ҳам кўплаб топилади.

Педагоглик касбини танлашга танлаб, танлайдию, лекин соҳанинг каттиқ ногинага тиши ўтмай, касб машаққатларига тоқат қилолмасдан ташлаб кетганлар қанча. Яқинда бир электр устаси билан суҳбатлашиб қолдим. Айтишича, асли инглиз тили ўқитувчиси бўлиб, пойтахтнинг қайсибир мактабидида икки-уч йил ишлабди ҳам. Кейин қийинчиликларга дош беролмай, айниқса, болаларнинг шовқини, дарс пайтидаги ўйинқароқликларига кўника олмай, ўз касбини ташлабди. Электр-монтаж ишларини ўрганиб, ҳозир бир ташкилотда ишларкан. Шу ишим тинч экан, бировнинг боласини кўнглига қараб юрамани, қўшимча иш билан, керак бўлса, берган ойлигидан кўп пул топаётган, дея ўтмишда қилган ишини ўзича хаспўшлаб қўйди. Тўғриси, унинг бундай фикрлашдан бироз огриндим. Гап пулда эмас, дегим келди-ю, индамай қўя қолдим. Майлида, ким қандай йўл тутиб яшаб ўтади, ўзи билади. Аммо ўқитувчилик касби ҳақида айтган гаплари юрагимга тегиб ўтди.

Мирзо Улугбек саннат касб-хунар коллежининг сув, газ таъминоти ва канализация тизимларини ўрнатиб, таъмирлаш ва ишлатиш мутахассислиги ишлаб чиқариш таълими устаси Гўлбаҳор Шукрованинг ҳаёти ва касбий фаолияти эса бошқачароқ. Эшитсангиз, ҳавасингиз келади. У киши билан ўзи фаолият олиб бораётган коллежда танишдим. Гўлбаҳор опа мана неча йилдирки коллежда ишлаб чиқариш таълими устаси бўлиб ишлайди. Булажак ёш мутахассисларга пайвандлаш сир-асрорларини пухта ўргатади келади. Ўқув устасихона фаолияти билан яқиндан танишиш мақсадида коллежа борганимда булажак кичик мутахассислар билан машғулот олиб бораётган экан. Панжара билан ўралган махсус пайвандлаш кабинасида шогирдларнинг аудиторияда олган билимларини амалий кўникмага айлантиришга қўмаклашмоқда. Уларнинг ишларини бироз кузатдим. Аввалига аёл кишини мах-

ҚУТЛУГДИР УСТОЗЛИК МАҚОМИ

сус иш қийимида кўрганим бироз қизиқ туюлди. Бир ўқувчиси кавшарлаш дастасини, уста эса дастани шогирди қўли орқали ушлаб олган. Махсус ниқобни тақийшдан олдин нималарнидир тушунтириб, булажак устани руҳлантиради. «Кўркма, ўзингга ишон. Дўқатингни бир жойга жамлашга ҳаракат қил. Ўзингни катта усталардек тут, шунда мўлжалга аниқ урасан», дея бераётган далдалари шогирдларининг қўлаётган ишига завуқ шавқини янада оширган яққол сезилди.

Буни кўра туриб биринчи ўқитувчим эсимга тушди. Илк бор қўлимиздан тутиб шу йўсинда ёзишни ўргатганди. Нақадар аjoyиб касб-а? Ким билан гаплашманг, албатта, устозидан миннатдор бўлади: агар ўқитувчим ўқитмаганида мен бугун ким ҳам бўла олардим? Ҳа, муаллимларнинг шарофати туфайли кўларимиз оламни турфа рангларда кўра бошлайди. Ушанда дастлаб ўз исминини ёза олганимдан дунёга сиймай кетгандим. Шунинг учун икки қувур қисмларини бир-бирига илк маротаба кавшарлаётган кўвчининг кўнглидан кечаётгани туйғуларни ҳис қилиш унча қийин бўлмади.

— Болалигимда биринчи ўқитувчимга ҳавас қилиб муаллим бўлишни орзуланганман, — дейди Гўлбаҳор Шукрова. — Биринчи синфда ёзувни ўрганишим жуда қийин бўлган. Ўзлаштиришда доим синфдошларимдан ортда қолиб кетардим. Бундан озгина хафа ҳам бўлардим. Ушанда устозимиз қўлимдан ушлаб дафтар йўлагини тўлдиришга қўмаклашарди. Қара, қандай чиройли ёзасан, дея берилган вазифани қўл билан кўпроқ бажаришга ундарди. Шундан сўнг ўзлаш-

Бердибай САПАРБАЕВ,
Кўнғирот туманидаги 38-умумтаълим мактабининг тарих фани ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2013» республика кўрик-танлови гўлиби

1. «Тарихни ўрганмай туриб, келажакни яратиб бўлмайди», дея бежиз айтилмаган. Ўқувчиларга машҳур алломаларимиз ҳаёти ва ижодини ўргатишда, уларнинг бой мероси билан таништиришда тарих фанининг аҳамияти катта. Зеро, аждодларимиз босиб ўтган йўллари, миллатимиз раънақи учун қўшган ҳиссалари ҳар бир ўғил-қиз учун ибрат бўлиб хизмат қилади. Уларни ватанпарварлик руҳида тарбиялайди, юртимиз раънақига ўз ҳиссасини қўшиб, муносиб авлод бўлишга чорлайди.

2. Бугунги кун ўқитувчиси ижодкор бўлиши керак. Мураккаб мавзуларни тушунтиришда қизиқарли методлардан фойдаланиши дарс самарасини оширади. Масалан, 7-синфда «Хоразмшоҳлар салтанати ва мўғуллар давлати ўртасидаги алоқалар» мавзусини қизиқарли ўтишда «3х4», «Бинго», «Хаво шари» методлари қўл келади. «Хаво шари» методидида ўқувчилар уч гуруҳга бўлиниб, доскага илинган хаво шари расмидаги саволларни олишади. Икки давлат юришларида оид саволларга маслаҳатлашиб жавоб беришади. Энг кўп тўғри жавоб берган гуруҳ гўлиб деб топилади. Бу дидактик машқ болаларни мустақил фикрлашга, жамoa бўлиб, ҳамжиҳатликда ишлашга ўргатади. Шу билан бирга, мавзу бўйича эгаланган билим ва кўникмаларини ошириб, дарсни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

тиришим ҳам ижобий томонга ўзгарди. Унинг эътибори ва меҳри туфайли устоз сиймоси қалбимга шундай ўрнашгандики, бола тасаввуримда ўқитувчиликдан бошқа касб йўқдай туюларди. Ўзимга ўзим катта бўлсам мен ҳам, албатта, ўқитувчи бўламан, дердим.

Устанинг айни мактабни битиргандан кейин орзулари амалга ошмади. 8-синф-

Ehtirom

риш таълими устаси лавозимига уч йилдан ортиқ меҳнат стажига эга усталар ишга қабул қилинди. Гўлбаҳор Шукрованинг ҳам омади чоғди. Аввалига ўз йўналиши бўйича ишлаб чиқариш таълими устаси лавозимига ишлади. Ундаги ғайрат-шижоат, ўқувчилар билан ишлаш қобилиятини кўрган коллеж раҳбарияти янги бир тақдирни айтди. Замон талаби билан у ишлаётган йўналиш ёпилмоқда эди. Ўрнига бугунги кун талабига кўра сув, газ таъминоти ва канализация тизимларини ўрнатиш, таъмирлаш ва ишлатиш устаси касби бўйича мутахассислар тайёрлаш йўлга қўйилди. Коллежнинг ўзида айни шу йўналишда икки йил тўрт ойлик қайта тайёрлов курси ҳам очилди. Уч фарзанднинг орасида ҳеч ўйлаб ўтирмадан шартнома асосида пайвандчиликни ўрганди. Гўлбаҳор Шукрованинг айтишича, ҳар доим қийин дамларда, бирор ишининг бошини тутаетганида биринчи ўқитувчисининг «Сенинг қўлингдан келади», деган гаплари қўлоқлари остида жарангларди. Пайвандлашни ўрганаётганида ҳам устозининг қўли унинг қўли устида турганини ҳис қилди. Мана шу меҳр, тафти йиллар ўтса-да, унинг ўқитувчи бўлиш орзусини сўндирмади, янги марралар сари ундади.

— Давлатимиз раҳбарининг «Малакали педагог кадрлар тайёрлаш ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларини шундай кадрлар билан таъминлаш тизимини янада тақомиллаштиришга оид чора-тадбирлар тўғрисида»ги қароридан кейин Ўрта махсус, касб-хунар таълими ҳодимлари меҳнатига ҳақ тулаш тўғрисидаги низомага ўзгартириш киритилиб, биз усталарнинг иш ҳақи педагог кадрлариникига тенглаштирилди, — дейди Гўлбаҳор опа. — Бу орқали ижтимоий маъқимиз ошиши билан бирга, меҳнатимиз давлат томонидан моддий ва маънавий жиҳатдан муносиб қўллаб-қувватланмоқда.

Яхши ният — ярим давлат, дейишади. Ўқитувчилик касбини ҳаётининг мазмунини деб билиб, узоқ муддатдан кейин ҳам қўнғил узоқламай, ниятидан қайтмаган Гўлбаҳор опа учун устозлик мақоми тақдирнинг муносиб тўхфаси десак адашмаймиз.

Аброр УМАРКУЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

HEXA UKIB-URGANAMIZ?

Муборак ҚҶШОҚОВА,
Қўқон шаҳридаги 40-ИДУМнинг она тили ва адабиёт
фани ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-
2014» республика кўрик-танлови голиби

1. Она тили қоидаларини билган ўқувчининг лугат бойлиги юқори, нутки раван бўлади. Киши сўз маъносини яхши билиб олса, ишонч билан гапиради, кўпчилик олдида ўз қарашларини эркин ифодалайди. Сўзнинг кўнма маънолари, бадиий тасвир воситалари, нозик иборалар жилосидан ва халқ мақолларидан ўринли фойдаланиш нутқ таъсирчанлигини ошириши ҳақида, ўз она тилини билмаган киши тўтиқуш каби ўзгалар тилида сўзлашини болаларга кўп таъкидлайман. «Нотиқ бўлсангиз, халқ ўртасида нуфузингиз юқори, гапларингиз залворли бўлади», дея ўқтираман.

Бундан ташқари, бола бадиий адабиётларни ўқиркан, ижобий қаҳрамонлардан инсоний фазилатларни ўрганади, уларга ўхшашга интилади.

2. Дарсларимда «Ўз хатонгни топ», «Идрок харитаси», «Тафаккур гулшани», «Шахмат усули», «Киёсий метод» каби болаларни ижодий фикрлашга, мавзуни чуқурроқ ўзлаштиришга ундовчи инновацион методлардан фойдаланаман.

Одатда ўқувчилар «х» ва «ҳ» харфи имлосида кўп хатога йўл қўяди. Шунда «Ўз хатонгни топ» усули ёрдамида муаммони бартараф этишга интиламан. Болалар хатога йўл қўйган ҳазин, ҳалқум, ҳамоҳанг, хайрихоҳ каби сўзлар қатнашган гапларни ёзиб, ўқувчиларга ўз хатосини тўғрилашга имкон бераман. Бу хотирасида узок вақт сақланиб қолади.

ДОКТОРЛИК ДИПЛОМЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

Фанлар академиясида Олий аттестация комиссияси Раёсатининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисида кўплаб масалалар кўриб чиқилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди. Жумладан, етакчи олий таълим муассасалари ва илмий-тадқиқот институтлари ҳузуридаги илмий кенгашларда докторлик диссертацияларини муваффақиятли химоя қилган талабгорларга фан доктори

— Илмий фаолиятни такомиллаштиришга қаратилган ислохотлар ёш олимларни янада кенгрок мушоҳада юри-тиб, илмий изланишга ундади, — дейди тадбирда сўзга чиққан Тошкент ахборот те-хнологиялари университети ва Ўзбекистон Миллий универ-ситети ҳузуридаги Илмий кенгаш илмий котиби Мақ-

стабки илмий ютуқлари на-мойишидир.

Фан доктори илмий даражасини олган Татьяна Хегай ҳам тадбирда сўз оlib, «Марказий Осиёнинг мультитене-тик ландшафти» мавзусидаги докторлик диссертацияси-нинг долзарблиги ҳақида сўзлади ва илмий-тадқиқоти-нинг муваффақиятли чиқиши юртимизда илм-фани ри-вожлантиришга қаратилаёт-ган эътибор махсули экани-ни таъкидлади.

— Янги белгиланган талаб-лар бўйича биринчилардан бўлиб докторлик диссертаци-ясини химоя қилдик, — деди Самарқанд давлат тиббиёт институти «Ички касалликлар ва клиник фармакология» ка-федраси мудир Шухрат Зи-ёдуллаев. — Давлат грантла-ри бўйича амалга оширилаёт-ган лойиҳалар доирасида «Ўсмирларда бронхиял астма-ни даволаш оптимизациясига иммунологик ва генетик ён-дашиш» мавзусида илмий из-ланиш олиб бордик. Болалар ва ёшлар саломатлиги тадқи-қотларимизнинг асосий мақ-садирид. Мехнатимиз махсу-лини кўриб, изланишларга янада кўпроқ куч тўплаб ту-рибмиз. Мана шундай ҳая-жонли онларда ҳаммасидан ҳам илмий раҳбарлар — ус-тозларнинг қувончи чексиз.

Докторлик диссертация-рининг илмий аҳамияти ва амалий аҳамияти хусусида га-зетамизнинг кейинги сонла-рида батафсил тўхталамиз.

Санобар ЖУМАНОВА,
«Ma'rifat» мухбири
Бурҳон РИЗОКУЛОВ
олган сурат.

илмий даражаси берилди.

Тадбирда Олий аттестация комиссияси раиси Аҳмадбек Юсупов сўзга чиқди ва химоя қилинган докторлик диссер-тациялари Президентимиз-нинг 2012 йил 24 июлдаги «Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тай-ёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомил-лаштириш тўғрисида»ги фар-монида белгиланган талаб-ларга тўла жавоб беришини таъкидлади. Шундан сўнг Равшан Индиаминов, Акмал Ахатов, Шодмон Намозов, Шухрат Боймуродов, Шухрат Зиёдуллаев ва Татьяна Хегай фан доктори дипломла-ри топширилди.

садхон Якубов. — Бу каби саъй-ҳаракатларнинг барчаси мамлакатимизда илм-фани янада ривожлантириш, ёш олимлар салоҳиятини рўёбга чиқариш, бу орқали аҳолининг турмуш даражасини яхшилаш йўлида олиб борилаётган му-ҳим қадамдир. Ҳозирги кунда кўрсатилаётган эътибор ва ғамхўрликдан руҳланган олимлар ўз илмий изланиш-лари доирасини кенгайтириб, тадқиқот ишларини янада жа-даллаштираётгани, қўзланган илмий натижаларга эришиш-га муяссар бўлаётганига гувоҳ бўлиб турибмиз. Бугун қўлга киритилган фан доктори дип-ломлари ёш олимларнинг да-

ЁШ ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ИЛК ТААССУРОТИ

Янги ўқув йили бошланганига ҳам бир ой бўлди. Кечагина МТМ тарбияланувчиси бўлган болакай ўйинқароқлигини бир четга суриб бугун ўқувчилик мақомига кўтарилган бўлса, устозлари изидан боришни ният қилиб, олий таълим муассасаларини тамомлаган йигит-қизлар катта ҳаяжон ва қизиқиш билан ўқитувчилик фаолиятини бошлади. Хўш, ёш ўқитувчилар тасавурида педагогик қандай эди-ю, амалда қандай кечмоқда? Қуйида бу ҳақда уларнинг ўзи гапириб беради.

Ўз устозларидек қабул қилишди

Шамсиддин ТЎРАХОНОВ,
Наманган шаҳридаги 6-ИДУМ-нинг инглиз тили фани ўқитув-чиси:

— Бу йил Ўзбекистон давлат жа-хон тиллари университетининг ин-глиз филологияси факультетини ту-гатиб, ўзим тахсил олган жонажон мактабимга ўқитувчи бўлиб келдим. 7—9-синфларга дарсга киришдан

олдин ҳалигача ўзимда бир оз ҳаяжон хис қиламан. Чунки улардан атиги 7-8 ёш каттаман. Шу боис кўнглимдан ўқиб юрган кезларимиз кичик синф ўқувчиларига дарс ўтишда муал-лимларимга кўмаклашардим. Шу бо-исми ёки амалиётда ҳам ўқувчилар билан ишлаганим учунми, ўз вазифа-

ларимни қийналмай адо этайпман. Ҳафтасига 5 соат инглиз тили дарси ўтилишига қарамасдан ўқувчилар яна кўшимча машғулотларда билим олиш истагини билдирмоқда. Уларнинг тил ўрганишга иштиёқи кучли. Шун-и кўриб «Doimo ўз устимда ишлашим керак», деган хулосага келаман.

Ўқувчи мисоли бир гул экан

Оқила РЎЗИЕВА, Олот тумани-даги 31-ИДУМнинг рус тили ва адабиёти фани ўқитувчиси:

— Ҳақиқий иш жараёни ўйла-ганимдан кўра мураккаброқ экан. Чун-ки турли характердаги болалар би-лан бироз муддатга эмас, мунтазам ишлаш ва аниқ белгиланган билим-ларни ўзлаштиришга эришиш ло-зим. Устозларимдан ўрганганла-римга таяниб ҳар бир ўқувчи қалби-га йўл топишга, уларга индивидуал ёндашишга интилаяпман.

Илк бор 9-синфларга дарсга кир-дим. Айрим ўқувчиларимнинг бўйи меникидан ҳам баланд. Ҳар бир бола такрорланмас ва бир-бирига ўхшамайди. Масалан, бир ўқувчим эътиборталаб, кутилмаганда бир гап айтиб ҳаммани ўзига қаратишни хоҳлаши билан ажралиб турарди. Секин оилавий аҳолини суриштир-сам, онаси йўқ экан. Шундан сўнг унинг эътиборталаблиги сабабини тушунгандай бўлдим ва дарсда кўпроқ ундан сўрашга, кичик ютуғи-ни ҳам рағбатлантириб «рус тили-ни яхши билар экансан, сени фан олимпиадасига тайёрлайман» каби сўзлар билан макташга интиламан. Тажрибали педагог Муборак Қалан-дарова биринчи дарсга киришим-дан олдин шундай деди: «Ўқувчи гул-га ўхшайди. Гулга кўп сув қуйсанг ҳам, кам сув қуйсанг ҳам қуриб қола-ди. Намлиги доим ўртача бўлиши учун меъёрни билиш керак. Шунда гул яшнайдиган, ўқувчи одоб-ахлоқи билан ҳамманинг кўзини қувнатади». Шу ўғитга амал қилиб иш тутишга ҳаракат қилаяпман.

Зебо НАМОЗОВА,
тайёрлади.

Мамлакатимизда турли миллат вакиллари тинч-тотув, ахил-иноқ яшаб келмоқда. Ўзга миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва анъаналарини ҳурмат қилиш, ривожланишини таъминлаш мақсадида юртимиз мактабларида таълим етти тил — ўзбек, қорақалпоқ, қozoқ, рус, тожик, қирғиз ва туркман тилларида олиб борилади. Болаларнинг ўз она тилида, тенг имконият ва тенг шароитлар асосида таълим-тарбия олиши учун етти тилдаги дарслик ва ўқув қўлланмалар ишлаб чиқилган, муассасалар замонaviй ўқув-лаборатория жиҳозлари, спорт инвентарлари ва ахборот-коммуникация воситалари билан таъминланган.

ШАРОИТЛАР КЕНГ, ИМКОНИАТЛАР ТЕНГ

бу юртимизда истиқомат қилаётган барча миллат фарзандларининг чуқур билим олиб, баркамол бўлиб улғайишига замин яратмоқда

«ҒОЛИБ ЎҚУВЧИЛАРИМИЗ КЎП»

Нукус шаҳридаги 31-ИДУМда қорақалпоқ ҳамда инглиз тили ва адабиёти фанлари чуқурлаштириб ўқитилади. Таълим қорақалпоқ тилида олиб бориладиган муассасада 1035 ўқувчи 96 нафар малакали педагог билим бермоқда.

Мактабда 8та фан, 7та спорт тўғраги ишлаб турибди. Ўқувчилар фан олимпиадаси ва билимлар беллашувида мунтазам равишда фаол иштирок этмоқда.

— Биргина 2013-2014 ўқув йилининг ўзига ўқувчилардан 11 нафари билимлар беллашувининг шаҳар бўлибди, — дейди қорақалпоқ тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Салима Узакова. — 8-синф ўқувчиси Гоззал Ибрагимова беллашувнинг республика босқичида қорақалпоқ тили ва адабиёти фанидан 1-ўринни, Айсанем Жиенбаева 2-ўринни эгаллади. 9-синф ўқувчиси М.Сагидуллаева фан олимпиадасининг Қорақалпоғистон Республикаси босқичида қорақалпоқ тили ва адабиёти фанидан 2-ўринни эгаллади. 2-академик лицейга имтиёзли равишда ўқишга қабул қилинди.

Назoкат САПАРБАЕВА

ТОМДИЛИКЛАР ҚУВОНЧИ

Томди туманидаги 8-умумтаълим мактабида таълим қozoқ тилида олиб борилади. 2013 йили Инвестиция дастурига мувофиқ капитал таъмирдан чиқарилган муассасада 134 нафар ўқувчи тахсил олмақда.

— Мазкур билим даргоҳида 22 йилдан буён меҳнат қиламан, — дейди мактаб раҳбари Муҳаммеджон Намозов. — Мустақиллик йилларида Томди қўлла-ридаги мактаблар ҳам замонaviй қиёфа касб этди. Кенг ва ёруғ, замонaviй ахборот технологиялари, лаборатория асбоб-ускуналари билан жиҳозланган синф-хоналарга кирганда ич-ичимдан суюнаман. Ана шу яратувчанликларни кадрлаш, ғамхўрликларга муносиб жавоб қайтариш ҳиссини жамоадoshларим, ўқувчиларимиз қалбига ҳам жо этишга уринаман.

Капитал таъмир чоғида иситиш тизими тўлиқ янгилангани аёзли қиш кунлари ҳам ўқувчиларнинг яйраб таълим-тарбия олиши, спорт залидаги қулай-

ликлар эса ўзлари севган спорт турлари билан шуғулланиши учун имкониятлар эшигини очди. Ҳукуматимиз томонидан кўрсатилган бу ғамхўрликка жавобан мактаб ўқувчилари билимлар беллашуви ва фан олимпиадасида муносиб иштирок этмоқда.

Ойбуви ОЧИЛОВА,
«Ma'rifat» мухбири

РУҲАН ТЕТИКЛИК

жамоани янги марраларга бошламоқда

Мирзачўл туманидаги 1-мактаб таълим-тарбия жараёнига ахборот-коммуникация воситаларини кенг татбиқ этиш борасида ўзига хос тажрибага эга. Таълим рус тилида олиб бориладиган муассасада ҳар кун дarsдан сўнг информатика фани ўқитувчиси Серик Досқолов ёрдамида машғулотлар ташкил этилиб, муаллимлар компьютердан фойдаланиш, слайдлар яратиш бўйича кўникмаларини мустаҳкамламоқда.

— Замонaviй таълимни АКТсиз тасаввур этиб бўлмайди, — дейди рус тили ва адабиёти фани ўқитувчиси Ольга Черепанова. — Жамоамиздаги барча педагоглар компьютердан фойдаланиш малакасига эга. Машғулотларда электрон дарсликлар, мавзуга оид слайдлардан самарали фойдаланишга интиламиз. Ўқувчилар «ZiyoNET» ахборот таълим портали ва бошқа таълимий веб-ресурслардан фойдаланиб, беллашувларга тайёргарлик қўришади. Мактабимиздаги тўртта инглиз тили хонаси компьютер билан тўлиқ жиҳозланган. Яратилган имкониятлар тўғрисида ўқувчиларимиз сўнгги уч йилдан буён билимлар беллашувининг республика босқичида муваффақиятли иштирок этмоқда. Утган ўқув йилида рус тили ва адабиёти фанидан Марина Хан ва Татьяна Пак иккинчи, Анастасия Нам учинчи ўринни эгаллагани ютқуларимиз салмоқидан дарак беради.

Ўқитувчи ва ўқувчиларнинг руҳан тетик бўлишида жисмоний тарбия машғулотларининг ҳам алоҳида ўрни бор. Таълим масканидаги иккита спорт зали, стадион ўқувчилар ихтиёрида. Шу боис ҳам асосий машғулотлардан сўнг баскетбол, волейбол, футбол, стол тенниси тўғрисида фаолияти йўлга қўйилган.

Абдусаттор СОДИКОВ,
«Ma'rifat» мухбири

НЭГА ЎҚУВ-ЎРГАНАМИЗ?

Хурлихан АБДИЖАББАРОВА,
Нукус шаҳридаги 1-ИДУМнинг қорақалпоқ тили ва адабиёти фани ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2014» республика кўрик-танлови ғолиби

1. Тиллар бундан бир неча минг йиллар бурун вуҷудга келган. Демак, у жуда қадимий фан. Қадимшунослар халқларнинг маданияти, турмуш тарзини ўрганиши, биринчи навбатда, тилини тадқиқ этишдан бошлайди. Чунки она тилимиздаги сўзларнинг пайдо бўлиши, луғат бойлиги жамиятнинг шаклланиш босқичларидан маълумот беради. Ўз она тилини мукамал билган киши унинг ривожига муносиб ҳисса қўшади, тилни ёт таъсирлардан ҳимоялайди.

2. Ўқувчиларга мураккаб мавзуларни тушунтиришда АКТ ва интерфаол методлардан кенг фойдаланаман. Жумладан, «Ролли ўйин» методи 30-40 бетли бадиий асарларни тез ўзлаштиришда қулайлик яратади. Ўқув режада Амет Шамуратовнинг «Қирк қиз» драматини ўрганиш учун икки соат ажратилган. Биринчи дарсда ўқувчиларга достонни ўқиб, Гулолим, Нодиршоҳ, Сарвиноз, Арслон, Суршахан, Утбоскан каби қаҳрамонлар диалогларини ёдлаб келиш уйга вазифа қилиб берилади. Кейинги дарсда асар сценарий асосида сахналаштирилиб, роллар ўқувчилар томонидан ижро этилади. Бу метод ўғил-қизлар нутқини ривожлантириб, асар моҳиятини чуқур тушуниб етишига ёрдам беради. Салбий ва ижобий образларни яратиш орқали ўқувчилар мустақил фикрлашга, ҳаётда яхши ва ёмонни фарқлашга ўрганади.

ИШ ҚУРОЛИНГ СОЗ БЎЛСА...

Мамлакатимиздаги барча мактабларда ўқувчилар ўз она тилидаги дарсликлар билан таъминланган. Жумладан, Қосонсой туманидаги таълим тожик тилида олиб бориладиган 4та умумтаълим мактабининг 1649 нафар ўқувчиси ҳам зарур ўқув қўлланмалар етказиб берилди.

— 8-умумтаълим мактабида тожик тилида таълим олаётган 568 нафар ўқувчидан 130 нафари 2-синф ўқувчилари, — дейди туман ХТМФМТТЗ бўлими мутахассиси Маъруфжон Тешабоев. — Бу йилдан 2-синфларда ҳам инглиз тили ўқитиладигани боис уларнинг барчаси «Kid's English 2» дарслиги билан таъминланди. Ўқитувчилар учун эса тожик тилидаги методик қўлланма, кўргазмали қурол ва мультимедиа воситалари етказиб берилди.

Ўқув йили учун тавсия этилган барча ўқув дастурлари методик тавсиялар билан бойитилган, айрим мавзулар содалаштирилган. Айниқса, дарсликлар бўйича тақдим этилган қўлланмалар тушунарли, мазмунан кенгайтирилган ҳолда ёзилгани ўқитувчи меҳнатини енгиллаштириб, дарс самарадорлигини оширмоқда.

Фанишер АҚБАРОВ,
«Ma'rifat» мухбири

ҲАМЖИХАТЛИК МЕВАСИ

Булoқбоши туманидаги Ширмонбулок кишлоғида ўзбек ва қирғиз миллатига мансуб ғуқаролар ахил-иноқ яшайди. Худуддаги 29-мактабда ҳам таълим ўзбек ва қирғиз тилларида олиб борилапти.

— Йил давомида кўплаб маънавий-маърифий тадбирларни вилоят қирғиз миллий маданий маркази билан ҳамкорликда ташкил қиламиз, — дейди мактаб директори Муҳаммадқуб Ҳакимов. — Шу боис ўқувчиларимиз миллий ва умуминсоний кадриятларга ҳурмат, туғилиб камолга етаётган ғушасига

садоқат, ҳамжихатлик руҳида камолга етмоқда.

Мактаб ўқувчилари кўрик-танлов ва мусобақаларда фаол иштирок этиб келмоқда. Жумладан, сўнгги йилларда фан олимпиадасининг туман босқичида ўқувчилар Нилуфар Юсупова қирғиз тили, Нурсулв Тошпўлатова ўзбек тили, Шахло Омонова киёф фанидан биринчи ўринни эгаллаган.

Орифжон СИДДИҚОВ,
«Ma'rifat» мухбири

ОТА-ОНАЛАР — ЯҚИН ҲАМКОР

Ҳазорасп тумани Питнак шаҳридаги 11-мактабда туркман тилида сўзлашадиган ўқувчилар ҳам барча тенгдошлари каби Президентимизнинг «Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори асосида инглиз тилини чуқур ўрганмоқда. Фан кабинетини телевизор, DVD-плеер, компьютер ва зарур ўйинчоқлар билан жиҳозланган.

— Мактабимизда таълим ўзбек ва туркман тилларида олиб борилади, — дейди директор Нигора Мадримова. — Жами 566 нафар ўқувчидан 190 нафари туркман синфларида билим олапти. Барча ўқувчилар чет тили дарсликлари билан тўлиқ таъминланган. Учинчи-тўртинчи ва юқори синф ўқувчилари учун инглиз тили тўғрисида фаолият юритапти. 1-синф ўқувчиларининг тил ўрганишга қизиқишини ошириш, уйда қўшимча равишда шуғулланиши учун ота-оналарга ҳам инглиз тилидаги методик қўлланмалар етказилган.

«Оила-маҳалла-таълим муассасаси» ҳамкорлиги асосида ота-оналар мактабда яратилган шароитлар, дарслар сифати, тўғараклар фаолияти ва фарзандларининг ўзлаштириш самарадорлиги билан яқиндан танишиб, таълим-тарбия борасида педагогларга яқиндан кўмак бермоқда.

Ойгул ЖУМИНЁЗОВА,
Хоразм вилояти халқ таълими бошқармаси методисти

НЭГАҲКИБ-ЎРҒАНАМИЗ?

Шарипбой ХУДОЙБЕРГАНОВ,
Хива туманидаги 56-ИДУМнинг биология фани
ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2014»
республика кўрик-танлови ғолиби

1. Биология фанининг инсон ҳаётида тутган ўрни шундаки, аввало ўсимликлар, ҳайвонлар, умуман, тирик организмларни ўрганиш асосида, инсон ўзининг кимлигини, қандай мавжудот эканини англаб етади. Мамлакатимизда деҳқончилик, боғдорчилик ва чорвачилик кенг ривожланган. Бу соҳада бирор ютуққа эришиш учун ўқувчилар, албатта, фанни чуқур ўрганиши керак.

2. Мураккаб мавзуларни ўргатишда схемалаб ўтиш усулини кенг қўллаш мавзунинг энг асосий фактлари, тушунчалар жадвалга жойлаштирилиб, ўқувчилар қайси маълумотларни ўрганиши кераклиги аниқ белгилаб олинади. Дарс пайтида жадвални видеопроектор орқали намойиш этиб, ўқувчилар диққатини унга қаратаман. Мисол учун, терининг хусусиятларини ўрганаётганда дастлаб мавзу ёзилади, сўнг терининг тузилиши, вазифалари, биологик хусусиятлари ва ҳоказолар қайд қилиниб, ҳар бир банд рақам ва фактлар билан бойитилади.

Бу методнинг яна бир қулайлиги шундаки, бўш жадвални ўқувчиларга бериб, кейинги мавзу бўйича тўлдириб келишни топшириш мумкин. Болалар вазифани бажара туриб, янги мавзунини ҳам ўрганишга тайёрланишади.

вояту хикоятларимизни бир-биримизга сўзлаб берамиз. Мушоиралар ташкил этамиз. Яқинда Самарқанд, Бухоро, Нуротадаги муқаддас қадимларни биргаликда зиёрат қилиб келдик. Йил давомида ўтказилган «Сумалак сайли», «Оила мустаҳкам — жамият мустаҳкам», «Сен кулсанг, олам мунаввар, болажон!» номли тадбирлар бизни янада жипслаштирди. Оила аъзоларимизга ҳам олам олам қувонч улашди. Республика Хотин-қизлар қўмитаси томонидан ташкил этилган «Аёллар спорт фестивали - 2014» да фахрли 1-ўринни эгалладик.

— Бокка кириб боришимиз билан Ўзбекистондек гўзал, тинч мамлакатда яшаётганимга ич-ичимдан шукроналар айтаман, — дея сукбатимизга қўшилади Ноиба Муҳиддинова. — Мусаффо ҳаво, ям-яшил арчалар, яйраб-йайраб саломатлигимизни тиклашимиз учун табиатнинг ўзи ажойиб кайфият ҳада этиб туради. «Соғлом назар» аҳил бир оилга айланган, десам муболагага йўйманг. Чунки синфдошларимиз, курсдошларимиз, қавму қариндошларимизни бир ҳафта, ўн кунда бир кўрармиз. Лекин биз спортчи аёллар ҳар тонг учрашамиз. Меҳр кўзда деганлари

қўиши мақсадида ушбу гуруҳни ташкил этдим. Гуруҳимизга 8та тумандаги 25та маҳалладан 35 ёшдан 75 ёшгача бўлган 135 нафар хотин-қиз аъзо бўлган. Шунингдек, Тошкент шаҳрининг 8 туманидаги 25та маҳаллада, Навоий вилояти Зарафшон шаҳрида, Фарғона вилоятининг Қўштепа туманидаги Ёиштмон маҳалласида филиалларимиз фаолият юритаёпти.

Шуни эътиборлики, Махфират олиб борилаётган машғулотларнинг илмий асосларга таянилишига алоҳида аҳамият беради. Шу мақсадда Питер Кэлдернинг «Ешариш сирлари», И. Йўлдошев ва муаллифлар гуруҳи томонидан яратилган «Жисмингиз тоза бўлсин», Адам Жексоннинг «Соғлом бўлишнинг ўн та сирини», Н.Хошимов ва И.Қўзиевнинг «Қаримаслик сирлари», А.Зохидийнинг «Оғриқлар: дўстми-душман?» китобларини қайта-қайта муролаа қилади. Ушбу манбаларда тавсия этилган машқларни аввало ўзи синчиклаб ўрганиб, сўнгра «Соғлом назар» машғулоти қаторига киритади. Шунингдек, Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институти профессор-ўқитувчилари билан тез-тез мулоқотда бўлиб, кенглик маслаҳат ва йўл-

СПОРТ — САЛОМАТЛИК КАЛИТИ

«Спорт — ҳамжихатлик, дўстлик, хотиржам ҳаёт гарови», дейишади. Бироқ айримларимиз бу иборани эшитганда маъқуллагандек бош ираб қўямиз, холос. Аслида эса, баъзиларимиз спортнинг вужудимизга қувват, руҳиятимизга завқ-шавқ улашувчи оламидан узокроқмиз. Спортнинг яна биз билган ва билмаган ниҳоятда қадри жихатлари ҳам борки, бу тухфалардан баҳраманд бўлганимиз сари, ҳукуматимиз томонидан спортнинг оммавийлигини таъминлашга қаратилаётган эътибор ортида халқимиз саодатманд бўлиб умр кечириши йўлидаги эзгу ният, ғамхўрликлар мужассам эканини теран англай бошлаймиз. Фақат ҳар доим ва ҳар хайрли ишда фидоий инсонлар ибрати, жонқуяру жонбозлиги нечоғлик муҳим бўлса, айнан спорт билан ошно тутиниб яшаш бахти ҳиссини кўнғилларга жо этишда ҳам кимдир бир қадам олдинга чиқмоғи керак, назаримда!

Навоий вилояти Қизилтепа туманида туғилиб, вояга етган нафақадаги педагог, халқ таълими аълочиси Махфират Қурбонованинг пойтахтимиздаги Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон миллий боғида «Соғлом назар» гуруҳини ташкил этиб, турли миллат вакиллари билан иборат ҳар хил ёшдаги хотин-қизлар билан спорт машғулоти олиб бораётганини кўриб бунга яна бир бор амин бўлдик.

— Аёл оиланинг чироғи, — дея сўз бошлайди Махфират. — Унинг кайфияти, албатта, барча хонадон аъзоларига таъсирини ўтказмай қолмайди. Шунинг учун у доимо ҳаётга муҳаббат билан қараши жоизки, бу ҳолат турмуш ўртоғининг иши баракали, фарзандларининг таълим-тарбияси аъло бўлишига хизмат қилади. Аёл бетоб бўлса, уйдан саранжом-саристилик, фойз узоклашади. Шундай экан, опа-сингилларимиз, онахону дўгона-жонларимиз бу борада ўз устидарида ишлашлари шарт. Бунинг учун уларга фақат ва фақат спорт ёрдам бера олади... Шу ўринда мутахассислар томонидан далилланган бир маълумотни келтириб ўтсам: биз айни кунда фойдаланаётган «Ешариш сирлари» соғломлаштириш дастуридан ўрин олган машқларни мунтазам суратда бажариб бориш инсоннинг биологик ёшаришига ёрдам беради. Масалан, 60 ёшда шуғулланишни бошлаган инсоннинг биологик ёши 55, 61 ёшга етганда 45, 62 ёшда эса 35 ни ташкил этиши мумкин.

Ёшлигидан спортга меҳри бўлакча бўлган Махфират нафақага чиққач, севибли машғулотида давом эттира бошлади. У ҳар кун тонг сарҳаддан қизлари Дилнозаҳон ва Фаридаҳон билан Ўзбекистон миллий боғи томон

йўл олар, у ердаги гўзал ва фусункор манзаралар оғушида ўзини янада бардам сезиб, югурар, билган машқларини бажарарди. Шундай тонгларнинг бирида у боғни айланиб юрган Ноиба ва Ҳалима ая билан учрашиб қолди.

«Бизга ҳам бажараётган машқларингизни ўргатинг» дейишди улар. Ана шу биргина илтимос бугун юздан ортқ аёлларни жамлаб турган «Соғлом назар» гуруҳининг ташкил этилишига туртки бўлди, десак муболага бўлмас.

— Мени кексалик анча тилқитиб қўйган, — дейди Чилонзор туманидаги Чарх-Камолон маҳалласида истикомат қилувчи 64 ёшли Гавҳар Мусаева — Тез-тез қон босимим кўтарилиб турар, гоҳ у, гоҳ бу дард хуруж қилаверарди, Махфиратхон билан илк бор учрашганимда у киши мени қандай хасталиклар безовта қилишини обдон сўраб-суриштирди. Сўнгра шуғулланаётганимизда нималарга аҳамият беришим зарурлигини тушунтирди. Шу-шу, ҳар тонг 11 маҳалладош боғ томон ошмакмиз. Ҳаётимга бошқача маъзун, завқ кириб келгандек. Хасталикларни ҳам унутдим. Қон босимим безовта қилмай қўйди. Менга қўшилиб, набира Розияхон ҳам машғулотларга қатнапти. Биз бу ерда нафақат саломатлигимизни мустаҳкамлаётганимиз, балки турли ҳаётий мавзуларда сукбатлар курашимиз. Ўқиган ри-

рост гап. Ораимизда кимдир кўринмай қолса, дарров сўроқлаймиз. Ҳаётда бирор мушкулот рўй берган бўлса, дардмандига айланамиз. Яхши кунларида ёнида турармиз. Махфиратхон ҳар бир машғулотга монанд куйларни магнит тасмасига ёздириб олганлар. Муסיқа оҳангиде бажариладиган энгил ҳаракатлар танимизни яратиб, кўнглимизни қувнатади. Яқинда қариндошларимиздан бири тўй қилди. Даврдан чиқмай рақсга тушибман, денг. Авваллари салга чарчаб қолардим. Бу спортнинг шарофати билан, айланай!

— Соғлом онагина соғлом фарзандни дунёга келтириб, ҳар томонлама саломат, баркамол шахс сифатида тарбиялаб, жамият хизмати йўллай олади, — дейди М.Қурбонова. — Шундай экан, хотин-қизлар ўртасида жисмоний тарбияни кенг тарғиб этиш жуда муҳим. Мен ҳам ана шу катта ишга кичик улуш

йўриқлар олади. Шу тариқа Махфиратнинг изланувчанлиги, фидоийлиги билан «Маҳаллаларда ташкил этиладиган хотин-қизлар спорт-соғломлаштириш гуруҳининг намунавий дастури ва тавсиялар», «Ешариш сирлари: соғломлаштириш дастурини ўрганиш бўйича йўриқнома» ишлаб чиқилиб, мутахассислар таъризи ва тавсияси билан чоп этилди. Айтиш жоизки, «Соғлом назар» иштирокчиларнинг ёшига кўра уч гуруҳга бўлинган. Катта гуруҳ билан Махфиратнинг ўзи, ўрта гуруҳ билан журналист қизи Дилнозаҳон, кичик гуруҳ аъзолари билан эса Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия институтида таҳсил олётган қизи Фаридаҳон иш олиб боради.

Ойбуви ОЧИЛОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Бурҳон РИЗОКУЛОВ
олган сурат.

Boshlang'ich ta'lim

jurnali tahririyati jamoasi

1-oktabr — O'qituvchi va
murabbiylar kuni
munosabati bilan ushbu sharaflı kasb
egalarini muborakbod etadi!

Siz azizlarga kelajak avlodni
tarbiyalashdek mashaqqatli yo'lda
muvaffaqiyat tilaydi!
Ayyomingiz muborak,
aziz ustozlar!

НЕЧА УЧИТЕ-УЧИТЕЛЬНИЦ?

Ёкутхон ИСЛОМХЎЖАЕВА,
Кўкон шахридаги 32-ИДУМнинг бошланғич синф
ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2014»
республика кўрик-танлови ғолиби

1. Болаларнинг жисмоний ва психологик ривожланишидаги энг асосий давр бошланғич таълим давридир. Бу босқичда келажакка пойдевор қўйилади. Биз қанчалік чуқур таълим-тарбия берсак, қалбида она Ватанига, ота-онасига меҳр-муҳаббат туйғуларини шакллантира олсак, фарзандларимизнинг келажаги шунча порлоқ бўлади. Кўйи синфларда бола қандай ўқиб-ўзлаштира, юқори синфларда ҳам шундай фаол бўлишини тажрибамда кўп кузатганман.

Ўшунда қилиб айтганда, бола мисоли бир нїҳол, жамиятимизга янги кириб келадиган шахс. Уни мустақил ҳаётга тайёрлашда бошланғич таълимнинг ўрни беқийс.

2. Болажонлар севиб ўқийдиган, томоша қиладиган эртақ ҳамда мультфильм қаҳрамонлари содда, беғубор ва ҳозиржавоблиги билан кишини ўзига жалб этади. Бу кўйи синф ўқувчиларини машғулотларга қизиқтиришда ўқитувчига қўл келади. Мактабимизда замонавий АКТ ва мультимедиа воситаларидан фойдаланиб дарс ўтиш имконияти мавжуд. Овоз ёзиш студиясига бориб, бир ҳафталик ёки бир ойлик мавзулар учун болажонларнинг севишли қаҳрамонлари иштирок этган видеоорликлар, савол-жавоб ўйинларини тайёрлайман. Эртақ ва мультфильм қаҳрамонлари ўқувчиларга мавзунинг муайян қисмлари бўйича тушунча бериб, уларни саволга тутиши болаларда катта қизиқиш уйғотади.

Масалан, от сўз туркуми мавзусини ўтаётганда ўқувчиларни бугунги дарсимизнинг меҳмони Зумрадой (ёки Качалполвон, Бўғирсоқ ва ҳоказо) билан таништираман. Мавзунини мустаҳкамлаш учун Зумрадой бир неча саволлар билан мурожаат этади: «От сўз туркуми деб нимага айтилади?», «От сўз туркумининг сўроқларини беринг», «От сўз туркуми иштирок этган гаплардан мисол айтинг», «Ким?» сўроғига жавоб бўладиган мисоллар айтинг»... Фаол ўқувчиларни, албатта, муносиб рағбатлантираман.

Hurmatli mushtariy! 2015-yil uchun obuna mavsumi boshlandi. Boshlang'ich ta'lim sohasidagi eng so'nggi yangiliklar bilan tanishishga shoshiling!

«Mahorat»
tanlovi

Tanlov har uch oy(kvartal)da bir marotaba qator nominatsiyalar bo'yicha o'tkaziladi. Tahririyat ijodiy xodimlaridan tashkil topgan tahlil guruhi tomonidan jurnalda chop etilgan eng sara materiallar aniqlanadi.

G'oliblar:

— «Eng yaxshi bir soatlik dars ishlanmasi uchun» — eng kam ish haqining 3 barobarigacha;

— «Eng yaxshi maqola uchun» — eng kam ish haqining 3 barobarigacha;

— «Eng yaxshi metodik material uchun» — eng kam ish haqining 2 barobarigacha;

— «Eng yaxshi ko'rgazmali qurol (slaydlar) uchun» — eng kam ish haqining 3 barobarigacha;

— «Eng yaxshi badiiy asar (ertak, hikoya yoki ocherk) uchun» — eng kam ish haqining 2 barobarigacha;

— «Eng yaxshi intervyu (suhbat) yoki yangilik uchun» — eng kam ish haqining 1 barobarigacha;

— «Eng yaxshi surat yoki boshqotirma (krossvord) uchun» — eng kam ish haqining 1 barobarigacha miqdoridagi mablag' bilan taqdirlanadilar.

Darvoqe, g'oliblar mukofot pullarini tahririyatdan olishlari mumkin.

Har bir nominatsiya bo'yicha o'zingizni sinab ko'rish imkoniyatiga egasiz! Yozing va g'olib bo'ling!

Yakka tartibdagi obunachilar uchun nashr indeksi: 802
Ko'xona va tashkilotlar uchun nashr indeksi: 803

Obuna bo'lishni unutmang!

Manzil: 100000, Toshkent sh. Matbuotchilar-32.
Tel.: 8(371)233-72-28, 236-74-23.
E-mail: talim-uz@inbox.ru.

Хизматлар лицензияланган.

Бошланғич синф ўқитувчиси
Зулхумор Ғаниева ўқувчилар
билан саломлашганидан сўнг
дарс мавзусини эълон қилади:

— Болажонлар, бугунги дарс-
симиз «Рақамлар мамлакатига
саёҳат» деб номланади. Биз сиз
билан йигирмагача бўлган сон-
ларни қўйиш ва айириш амал-
ларини ўрганамиз. Ҳар бирин-
гизни алоҳида рақам билан бел-
гилаймиз.

Ўқитувчи ўқувчиларни навбат
билан рақамлаб чиқади.

— Салима, доскага чик, Сен
қайси рақамсан?

— Ҳ бир.

— Илҳом, сен ҳам кел. Се-
нинг рақаминг?

— Саккиз.

— 11+8 бўлди. Болажонлар
энди доскага кимни чорлаймиз?

Maxsus ta'lim

Фақат, танаффусда ейсан! Хўп?
— дея тарбиячи шогирдини рағ-
батлантиради. — Болалар, энди
ҳаммамиз тез айтиш айтамиз.
Ким ушбу машқни аъло бажар-
са, унга ҳам мукофот бор. Иро-
да, сендан бошлаймиз. Мен ай-
таман, сен қайтарасан: "Сотвол-
ди босволди сотиб олди"...

Раёно опанинг талаффузида
нуқсон бор, сирғалувчи товуш-
ларни яхши айтолмайдиган
ўқувчиларга ўтаётган дарси на-
фақат болаларни, балки катта-
ларни ҳам қизиқтириб қўяди.
Педагогининг турли кўргазмалли
куроллар, мақол, топишмоқ,
тез айтишлардан фойдалани-
ши, фаол ўғил-қизларни рағбат-
лантириши ўқувчиларнинг қизи-

НЕГА ЎҚИБ-ЎРГАНАМИЗ?

Фотима НАСРУЛЛАЕВА,
Яшнобод туманидаги 244-умумтаълим мактабининг меҳнат таълими
фани ўқитувчиси, «Илнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2014»
республика кўрик-танлови солиби

ҲАЁТ БОҒЛАРИДА БОҒБОҶ МУАЛЛИМ

Ўқувчилар бироз ўйланиб,
Обид дея жўр бўлишади.

Оққўрғон туманидаги 78-мах-
сус мактаб-интернат педагоглар-
нинг аксарияти ўз дарсларини
худди шундай жонли тарзда
ўтади. Жисмоний имконияти
чекланган боланинг дарсни
яхши ўзлаштириши учун
ўқитувчидан содда, тушунарли
ва қизиқарли усулни қўллаш
талаб этилади.

Муассасада намунали шаро-
ит яратилган: кўркем бино, зар-
ур жиҳозлар билан таъминлан-
ган ётоқхона, қўли ширин ош-
пазлар хизмат қилаётган ошхо-
на болажонлар ихтиёрида. Ба-
ланд ва шинам қилиб барпо
этилган спорт зали доимо гав-
жум. Темур Ғафуров, Умид
Аҳмедов, Зебо Маликова, Нар-
гиза Шокирова каби ёш спорт-
чилар залда мунтазам шуғуллан-
иб, турли мусобақаларда сов-
риндорлар қаторидан жой эгал-
лаб келмоқда.

— Мактаб-интернатимизда
250 нафар ўғил-қиз тарбиялан-
моқда, — дейди муассаса дирек-
тори Наргиза Ҳасанова. — Улар-
нинг ҳаётида ўз ўрнини топиши
учун 45 нафар ўқитувчи ва 36
нафар тарбиячи самарали фао-
лият юритиб келмоқда. Мала-
кали педагоглар ўқувчиларнинг
таълим-тарбияси билан тиббий,
педагогик ва ижтимоий жиҳат-
дан, белгиланган махсус дастур
асосида шуғулланишади. Бу
борада Замира Абдувалиева,
Шоҳида Мирзақаримова, Лола
Норматова, Малика Усмонова,
Нигора Суёнова, Муаззам Бек-
муродова, Муҳаббат Шербоева
каби тарбиячиларнинг иш таж-
рибаларини алоҳида эътироф
этиш лозим.

Мактаб-интернат педагоглар-
нинг дарс ўтиш усуллари тур-
лича, бир-бирига ўхшамайди.

— Шоҳрух, бурнингдан на-
фас олиб, оғзингдан чиқаргин-
да расмдаги нарсаларнинг но-
мини айт, — дейди 2-синф ўқу-
вчиларига дарс ўтаётган логопед
Барно Абдуллаева.

— Сабзи, сичқон, сочик, сув,
супурги, супермаркет, — дей-
ди ўқувчи устози кўрсатаётган
суратларга қараб.

— Баракалла! Бугун товуш-
ларни яхши талаффуз қилган-
нинг учун мана бу олма сенга.

қилини ошириб, мавзунини тез ва
пукта ўзлаштиришида муҳим
аҳамият касб этади.

— Нутқида камчилиги бор
ўқувчилар алоҳида гуруҳларга
ажратилган ҳолда ҳафтасига
тўрт соат дарс ўтилади, — дей-
ди Барно Абдуллаева. — Улар-
нинг талаффузи дастлаб сўзни
бўғинлаб айтиш орқали мустақ-
камланса, кейин босқичма-бос-
қич бошқа машқлар бажарила-
ди. Масалан, ойнага қараб
сўзлаш, шеър, қўшиқ айтиш,
мавзу бўйича ўйин ташкил этиш
бола нутқини тез раванлашти-
ради.

Табиат фани ўтилатган
синфдаги дарс жараёни:

**Гуллар бўлиб ўсамиз,
Шамол бўлиб эсамиз,
Қўшлар бўлиб учамиз,
Қуён бўлиб қочамиз.**

Гул, варрак, лайлак, қуён
киёфасига кирган ўқувчилар
муаллимга эргашади. Болалар
устознинг атроф-муҳитни асраб-
авайлаш ҳақидаги ҳаракатлари-
ни такрорлашга шўнғиб кетди-
лар.

— Мактабни боғ деб тасав-
вур қилсак, ўқувчилар навни-
ҳолга киёсланади, — дейди тар-
биячи Матлуба Ўрзова. — Ни-
ҳол парвариши аса боғбоннинг
маҳоратига боғлиқ. Тарбияла-
нувчиларнинг сезиш қобилия-
тини ўстириш учун интернатда
сайроқи қуш ва балиқлардан
иборат жонли бурчак ташкил
этангиз. Шунингдек, болаларни
витаминга бой озиқ-овқат
маҳсулотлари билан таъминлаш
мақсадида ховлида деҳқончи-
лик маҳсулотлари экилган.
Ўқувчилар амалий машғулотда
экин майдончасига чиқиб, агро-
техник тадбирлардан хабардор
бўладилар.

Махсус таълим даргоҳлари-
да коррекцион жараёнга жалб
этилган бола тарбиячи мураб-
бийларнинг машаққатли меҳна-
ти билан мустақил ҳаётга тай-
ёрланади. Таъбир жоиз бўлса,
бир бола учун сарфланган кўп
ийллик меҳнат узок муддатдан
сўнг ўз натижасини беради.
Собиқ ўқувчисининг кейинги
тақдиридagi ижобий ўзгарिश-
лардан педагогининг кўзларига
ёш келади...

Хасан МҲМИНОВ,
«Ma'rifat» муҳбири

1. Меҳнат таълими фани болаларда меҳнатга қизиқишни оширади, уларни касбга
йўналтиради, илк ҳаётий кўникмаларини шакллантиради. Ўқувчиларга уй-рўзгор
буюмларини сошлаш, турли таом ва ширинликларни, каштачилик ҳамда кўроқчи-
лик намуналарини тайёрлашни ўргатаман, миллий ҳунармандчилик сирларидан бо-
хабар этишга интиламан. Бундай кўникмалар фарзандларимиз келгусида қайси
соҳа вакили бўлмасин, ҳаётда асқотишига шубҳа йўқ.

2. Меҳнат таълими фанида мураккаб мавзулар талайгина. Масалан, 7-синф ўқув
дастуридан кўроқ тайёрлаш мавзуси ўрин олган. Ўқувчи-қизлар пахта, паркет ва
йўл-йўл усулларда кўроқ тайёрлашга бироз қийналади. Мавзунинг ўтишда доскага
учбурчак ва тўртбурчаклардан иборат 36та шакл чизиб, уларни турли рангларга
бўйиман ва ўқувчилар билан кетма-кетликда жойлаштириб чиқамиз. Мавзунинг му-
раккаблигини ҳисобга олган ҳолда, мазкур жараёни 3-4та дарс мобайнида так-
рорлаймиз. Ўқувчилар ҳар хил рангдаги мато парчаларини доскадан кўчириб ол-
ган схема асосида, ўша кетма-кетликда жойлаштиради ва тикиб чиқади. Бу усул
топшириқни нисбатан осонлаштиради ва тайёр бўлган матодан биргаликда елпи-
гич, чойнак ёпқичларни тикамиз. Қўлидан шундай иш келишидан қувонган ўқувчи-
ларимни кўриб, ўз дарсидан қониқиш ҳиссини туяман.

РОМ ЭТИШ САНЪАТИ

Нигора Пўлатова беш йилдирки, Зомин туманидаги «Баркамол авлод» болалар марказида тўқиш тўғарагига раҳбарлик қилади. У 7-18 ёшдаги ўғил қиз билан уч гуруҳда ҳафтасига икки марта уч соатдан машғул олиб боради.

«Barkamol avlod» bolalar markazlarida

— Илмоқли тўқиш кашта-
чиликнинг турларидан бири
ҳисобланади, — дейди Ни-
гора опа. — Асосан миллий
либос ва матоларга —
кўйлак, чопон, белбоғ, ним-
ча, этик, сўзана, ҳамён,
дўппи, ёстиқ, шунингдек,
юмшоқ ўйинчоқларга замо-
навий нақш гуллар, турли
ҳайвонлар, эртак қахрамон-
лари тасвири рангли иплар
ёрдамида тўқилади. Агар
қизлар астойдил киришса,

бу ҳунарни атиги уч ойда
ўзлаштириб олади. Шундан
сўнг ўқувчининг қандай янги-
ликлар яратганини бир
кўрсангиз эди...

Нигора Пўлатова ўқувчи-
лар билан жуда илиқ муно-
сабатга киришиб кетади.
Талабчан мураббий баъзида
энг яқин сирдош, дўстга ай-
ланади. Ёш мураббий ши-
ринсуханлиги билан бола-
ларни ўзига ром эта олади.
Мафтуна Қаҳҳорова, Мунира

Абдусаматова, Моҳинур
Файзуллаева каби қизлар
ундан нафақат тўқиш, балки
хушмуомалаликни ҳам ўрга-
ниб, вилоят миқёсидаги
кўрик-танловларда ўз маҳо-
ратларини намойиш этиб
келмоқда.

Хулқар Ўрлобоева тўғара-
нинг энг фаол ўқувчиларидан
бири. Ҳали 15 ёш бўлишига
қарамай, устозидан илмоқли
тўқишнинг барча сир-асрор-
ларини ўрганиб олган. Ниго-
ра опа бирор жиддий сабаб
билан дарсга келолмаса,
машғулоти Хулқар олиб бо-
ради. Умумтаълим мактаби-
ни тамомлагач, Зомин туманидаги педагогика касб-
хунар коллежининг тикувчи-
лик йўналишида ўқишни мақ-
сад қилган. Илмоқли тўқиш
бўйича олган сабоқлари ке-
лажақда қўл келиши шубҳа-
сиз.

— Ўсмирлик даврида бо-
лаларнинг қизиқувчанлиги-
дан мақсадли фойдаланиш,
бўш вақтини унумли ўтқа-
зишга ундаш «Баркамол ав-
лод» болалар марказлари
педагог-мураббийлари
зиммасига катта масъулият
юқлайди. Агар биз тўғара-
к аъзоларини дастлабки кун-
ларданок ўзимизга ром эта
олсакки, юқори натижа-
дан умид қилишимиз мум-
кин, — дейди Нигора Пўла-
това.

Отабек ОТАЁРОВ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

МУЛЬТИМЕДИА УМУМТАЪЛИМ ДАСТУРЛАРИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ МАРКАЗИ

жамоаси

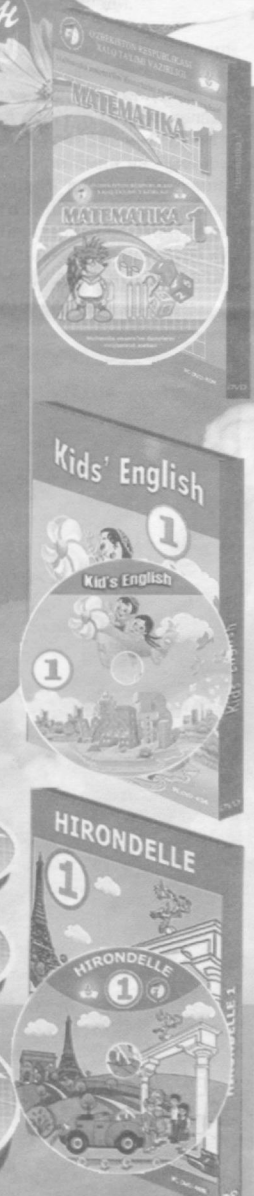
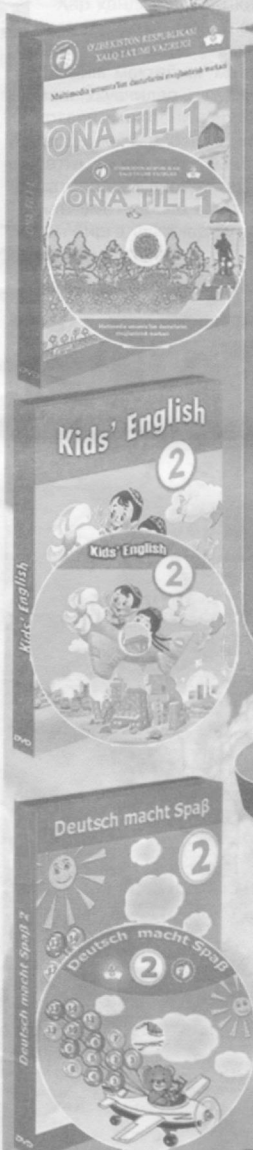
1 октябрь – Ўқитувчи ва мураббийлар кuni

умумхалқ байрами билан

республикамиз таълим соҳасида хизмат
қилаётган фидойи, азиз устозларни самимий
муборакбод этиб, машаққатли, шарафли
ишларида улкан зафарлар тилайди.

*Марказнинг қуйидаги хизматларидан
фойдаланиш:*

- Веб-технологиялар асосида дастурий таъминотлар, веб-сайтлар ва бошқа дастурий воситаларни яратиш;
- Электрон ахборот-таълим ресурслари, виртуал лабораториялар ва видеодарсларни яратиш;
- Раҳбар ходимлар ҳамда ўқитувчиларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакаларини ошириш бўйича махсус тренинг курсларини ишлаб чиқиш ва ўтказиш;
- CD ва DVD диск усти дизайнларини тайёрлаш, ёзиш ва уларни кўпайтириш.

(+99871) 202-13-93, 223-16-31.

www.multimedia.uz
www.eduportal.uz

e-mail: multimedia@xtv.uz

Хизматлар лицензияланган.

UZTELECOM

“Ўзбектелеком” АК

Барча устоз ва мураббийларни

**1 ОКТЯБРЬ — ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАР
КУНИ УМУМХАЛҚ БАЙРАМИ**
билан муборакбод этади!

Хизматлар лицензияланган.

НЕГА ЎҚИБ-ЎРТАНМИЗ?

Гулшан МАХМУДОВА,
Наманган шаҳридаги 6-ИДУМнинг инглиз тили фани ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2014» республика кўрик-танлови ғолиби:

Турсуной КОМИЛОВА,
Фарғона шаҳридаги 20-умумтаълим мактабининг география фани ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2014» республика кўрик-танлови ғолиби:

1. Ўзбекистон дунёнинг кўплаб ривожланган мамлакатлари билан дўстона муносабатларни йўлга қўйган. Бугун ҳар бир юртдошимизда хорижий давлатларга бориб таълим олиш, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш ёки саёҳат қилиш имкони мавжуд. Интернетдаги кўплаб бой кутубхона ва маълумот манбалари ҳам чет тилларда. Ёшлар хорижлик тенгқурлари билан мулоқотга киришиши учун ҳам чет тилини билиши лозим. Туризм ривожланиб, юртимизга келаётган сайёҳлар сони кун сайин ошмоқда. Улар билан мулоқот ўрнатиш учун ҳам чет тилини билиш сув ва ҳаводек зарур.

2. Ҳар қандай фанни қизиқарли ўргатиш мумкин. Юқори синф ўқувчиларига мураккаб мавзуларни тушунтираётганда "Рақамли ҳикоя", "Лойиҳалаш", "Марказда ўқувчи" каби усуллардан кўп фойдаланаман. Масалан, "Менинг мактабим" мавзусини ўтаётганда "Рақамли ҳикоя" усулини қўллаيمان. Ўқувчилар гуруҳларга бўлиниб, фотоаппарат ёки мобил телефон орқали мактабни ҳар хил кўринишда суратга туширади. Кейин компьютерда расм асосида инглиз тилида кичик тасвирли ҳикоя тузишади. Суратга қараб матн ёзиб, мавзуга мос мусиқа танлашади. Тайёр бўлган, материални дарсда тақдим этишади. Бу усул ёрдамида ўқувчи ёзиш, ўқиш, маълумот излаш ва АКТдан фойдаланиш кўникмасини эгаллайди. Шу билан бирга, дўстлар билан мулоқотга киришиш, аҳил жамоа бўлиб ишлашни ҳам ўрганади.

1. География фани ривожини инсониятга ҳаётнинг табиий ҳодисалар билан боғлиқ сирларини тушуниш имконини берди. Фанни чуқур ўрганиш асосида ҳар бир ўқувчи ўзи учун борлиқни кашф этади, ёруғ оламнинг бир бўлаги эканини англайди. Шу боис қадимда география фалсафанинг юраги дея эътироф этилган. Қолаверса, бугун инсон ҳаёти фаровонлиги, мамлакатлар иқтисодий тараққиётига асос бўлаётган табиий бойликларни аниқлаш, улардан саноат йўли билан фойдаланишни таъминлаш биринчи навбатда шу фан ютуқларига таянади.

2. Дарсларда «Ким биринчи?» ва «Географик занжир» каби илгор усуллардан фойдаланаман. Мавзунинг энг муҳим жиҳатларини тезкор тартибда ва ўйин асосида ўрганишга ёрдам берадиган «Ким биринчи?» усули болаларга айниқса маъқул келади. Масалан, 8-синфда «Аҳоли манзилгоҳлари» мавзусини ўтаётганимда истаган бешта давлатнинг номини айтаман ва «Ким биринчи бўлиб уларнинг пойтахтини топади?» дейман. Ўқувчилар тезда харитадан пойтахтларни излашга киришади, топшириқни биринчи ва тўғри бажарганлар рағбатлантирилади. Ўйин мусобақа шаклида бўлгани боис болалар беш дақиқа ичида жуда кўп маълумотга эга бўлади. Бу методни шахар, дарё, чўл ва сув омборлари ҳақидаги мавзуларда ҳам қўллаيمان.

MT MATBUOT tarqatuvchi

AKSIYADORLIK KOMPANIYASI

барча юртдошларимизни,
республикаимиз таълим
ва фан тизимида меҳнат қилаётган
устоз-мураббийларни

1 OKTYABRЬ —

ЎҚИТУВЧИ ВА МУРАББИЙЛАР КУНИ
умумхалқ байрами билан қутлаш
шарафига муяссар
бўлганимиздан мамнунмиз.

Барчангизга мустақкам соғлиқ, узок умр,
бахт-саодат тилаймиз.

ЎЗБЕКИСТОН ВАҚТЛИ МАТБУОТ НАШРЛАРИГА ОБУНА БЎЛИНГ!

Хизматлар лицензияланган.

НЭГА ЎҚИБ-ЎРГАНАМИЗ?

Самар ЖУМАЕВ,
Навоий шаҳридаги 11-ИДУМнинг физика фани ўқитувчиси,
«Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2013» республика
қўриқ-танлови ғолиби:

Умид МУРОДОВ,
Олмалик шаҳридаги 23-умумтаълим мактабининг
информатика фани ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан
ўқитувчиси-2013» республика қўриқ-танлови ғолиби:

1. Ҳаётимиз тобора техника билан чамбарчас боғлиқ бўлиб бормоқда. Замонавий қурилмаларнинг қандай ишлаши, улардан тўғри фойдаланиш ва таъмирлашни ўрганиш учун ҳар бир ўқувчи физикага мурожаат этиши табиий. Фан бўйича муайян компетенцияларга эга бўлган ўқувчилар уйдаги электр жиҳозларини бемалол таъмирлай олади. Қолаверса, физика техника тараққиётида катта аҳамиятга эга. Уни мукамил ўрганган ўқувчилар келажакда улкан кашфиёт ва ихтиролар муаллифига айланиши ҳеч гап эмас.

2. Мураккаб мавзуларни ўргатишда «Ақлий ҳужум» методини кўп қўллайман. Дарс аввалида ўқувчиларга янги мавзу юзасидан савол бераман. Улар дарс давомида жавоб топиши лозим. Масалан, диффузия (моддаларнинг бир-бирига аралашуви) ҳодисасини ўрганаётганда куйидаги саволни бериш мумкин: икки стаканга сут солинган. Бирини музлаткичга қўйдик, иккинчисини ташқарига. Савол: қайси бир стаканда қаймоқ тезроқ ажралади?

Шундан сўнг диффузия ҳодисасини назарий жиҳатдан ўрганишни бошлаймиз. Қисқача айтганда, ҳарорат кўтарилгани сари моддаларнинг бир-бирига аралашуви тезлашади, паст ҳароратда эса аксинча — моддалар бир-биридан ажралашни бошлайди. Ёғ билан сувнинг зичлиги фаркланади. Паст ҳарорат таъсирида сут таркибидаги ёғ юзга чиқади. Демак, дарс якунида саволнинг жавоби ойдинлашди. Бунини илгари олган ўқувчилар қайси стаканда қаймоқ тезроқ ажралашини дарров англайди.

Бу метод машғулотда кўргазмалилигини таъминлаш билан бирга, ўқувчиларни дарс давомида бўш ўтирмасдан изланишга ундайди.

1. XXI аср — ахборот технологиялари асри. Ҳеч бир соҳани компьютер технологияларисиз тасаввур этиб бўлмайди. Замонавий қурилмалар бугун инсониятга қатор мушкул муаммоларни тезда ҳал этиш имконини бермоқда.

Ўқувчилар 5–9-синфларда информатика фанини ўқиб, матн яратишга доир оддий дастурлардан тортиб, мушакил равишда дастурлашнинг бошланғич қўниқмаларига эга бўлмоқда. Бу билимларни пухта эгаллаган бола шахсий компьютерларда бемалол ишлай олади.

2. Дарсларимда кўпроқ амалий билимларни шакллантиришга ҳаракат қиламан. Бунда менга мавзу бўйича кенг тушунча тўплашга ҳизмат қилувчи «Занжир» методи ёрдам беради. Масалан, компьютер қурилмаларидан принтерни ўрганаётганда яхши ўзлаштирадиган ўқувчилардан бири уйинни бошлаб беради, қолганлар унинг фикрини давом эттиради: принтернинг босмаси, лазерли, матнни рангли ва ок-қора ҳолда чоп этувчи турлари бор; принтер — маълумотларни қозғоғча чиқариш қурилмаси; принтерни компьютерга ўрнатиш учун махсус дастур — драйвер керак бўлади; А2, А3, А4 ҳажмли қозғоғлар; матн чоп этадиган турлари мавжуд; «Hp», «Samsung», «Canon» каби принтерлар бизда кенг фойдаланилади. Якунда принтер қурилмаси бўйича яхлит тушунча ҳосил бўлади.

...Олтинчи синфимиз. Ўн етти бола йиғилсак, албатта, бирор машмашани бошлардик. Ўша кунни бир жўраимиз "Оқ бўрилар" фильми борлигини айтиди-ю, барчанинг хаёли шунга кетди. Аста-секин кино бошланишидан бироз аввал дарсдан чиқиб Фахриддинларникига йўл олдик.

...Ўзимиз мириқиб кино кўрдик. Фильм тугагач, ҳаммага эс кирди.

— Ҳозир яна мактабга қайтсак, ўқитувчимиз уради.

— Ким айтса, югурмайди, ўтиради! — деди жиддий оҳангда. Яна ҳеч кимдан садо чиқмади.

Яна югурдик. Халлослаб югурарвердик. Биров тўхтай демасди. Охири, устоз ҳам чарчади чоғи, тўхтанглар, дегандек ишора берди.

— Баринг йиғил. Сизларни чоптириб нима барака топардим?! Мен бугун бир нарсадангина хурсанд бўлдим. Бир-бир-

Ўқитувчиликнинг нонини еганман. Эҳтимол, болалиқдан кўнглимда шу фикр уйғонгандир.

Бугун сизнинг изингиздан бориб, муаллимлик касбини танлавердик. Ҳозир Жиззах давлат педагогика институтининг биринчи босқич талабасиман. Албатта, бу бахтга етишиш ҳам осонликча бўлгани йўқ. Йиллаб тайёргарлик, тинимсиз меҳнат ортидангина институтга кирдим. Бу қувончли хабар зумда қишлоққа

реклама * эълон * реклама * эълон * реклама * эълон

МИЛЛИЙ ҒОЯ ВА МАФКУРА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ МАРКАЗИ 2015 ЙИЛ УЧУН ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА МУСТАҚИЛ ИЗЛАНУВЧИЛИКҚА КАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ:

№	Мутахассислик шифри	Мутахассислик номи
1.	09.00.04	ИЖТИМОЙИ ФАЛСАФА
2.	13.00.01	ПЕДАГОГИКА НАЗАРИЯСИ ВА ТАРИХИ. ТАЪЛИМДА МЕНЕЖМЕНТ
3.	19.00.05	ИЖТИМОЙИ ПСИХОЛОГИЯ. ЭТНОПСИХОЛОГИЯ
4.	22.00.03	ИЖТИМОЙИ ОНГ ВА ИЖТИМОЙИ ЖАРАЁНЛАР СОЦИОЛОГИЯСИ

Мустақил изланувчилар сифатида ўқишга талабгорлар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар:

ариза;
иш жойидан тавсифнома;
маълумотнома;
олий таълим ёки фан номзоди тўғрисидаги дипломнинг нусхаси;
меҳнат дафтарчасининг белгиланган тартибда тасдиқланган нусхаси;
талабгорнинг илмий ва илмий-тадқиқот фаолиятга лаёқати юзасидан тест синовидан ўтганлигини тасдиқловчи ОАК ҳужжати нусхаси;
илмий ишлар ва илмий ҳисоботлар (патентлар) рўйхати.

Кириш имтиҳонлари жорий йилнинг 1–20 декабрь кунлари мутахассислик ҳамда чет тили фанларидан бўлиб ўтади.

Ҳужжатлар 2014 йил 15-октябрь — 15-ноябрь кунлари қабул қилинади.

Қўшимча маълумот олиш учун Миллий ғоя ва мафкура илмий-амалий марказининг Илмий-услубий кенгаши (239-15-87) (манзил: 100060, Тошкент шаҳри, Шахрисабз кўчаси, 36-уй)га мурожаат этиш мумкин.

УСТОЗИМГА ЕТИБ БОРМАГАН ХАТ

— Барибир боришимиз керак. Қўрқиб бормасак... дарсдан қоламиз, эртага, индин, деб кутиб ўтираверамизми?

— Таваққал, бир гап бўлар, кетдик, — деди кимдир.

Тўғри синфга кириб бордик. Қуроқбой муаллим барчамизни сафлади-да, қовоғини уйиб бирма-бир сўроқ қила бошлади. Унинг гапидан қизлар қаёққа кетганимизни айтиб берганини аңлаш мумкин эди.

— Ким бошлади кинога?

Индамадик.

— Сенда кўп гап бор? — деб у Ўлмасга юзланди.

— Билмайман!..

— Сен-чи? — деди қулоғимдан чўзиб. — Кунда бирор гап бўлса, икковинг бошида. Бу турда келажакда ким бўласан, хайронман. Ота-онанг ўқишга бораёпти, деб уйлайди. Сен бу ерда кино кўриб ўтирибсан...

Қулоқ-чаккамга рапидадек кўннинг зарби тегди-ю, орқага сурилдим.

— Айтмасаларинг, стадионда кечгача югураимиз. Ким етаклади сизларни?

Овоз чиқмади.

Дарс тугагач, ўқитувчимиз айбдорларни майдонга етаклади ва югуртира бошлади. Ўзи ҳам бизга қўшилиб югуришга чоғланаркан:

ларингни сотмасликларингдан! Йигит киши олдидаги тўсиқлардан кўрқиб шеригини сотса, қочса, у йигит эмас. Боласизлар, бор-йўғи йигирма йилдан сўнг бир оиланинг боши бўласизлар! Шунини унутманглар...

Ўша кунги воқеа ёдимга тушса, сизга хат ёзишга киришаман:

...Мана шу гаплар менинг хотиримда бир умрга муҳрланиб қолди: "Йигит киши олдидаги тўсиқлардан қочиб, шеригини сотса, у йигит эмас". Ҳар гал олдимда бир тўсиқ — муаммо рўбару келганда сизнинг ўша насихатингизни эслайман, устоз.

Эсингиздами, дунё харитасини доскага олиб, дарров менга "Ўзбекистонни топ", дердингиз. Мен эса "Устоз, Ўзбекистон мана бу ерим-да!" деб юрагимни кўрсатардим. Сиз бу гапимдан қониққандек жилмайиб қўярдигиз. Чиндан ҳам, ҳар бир кишининг Ватани — юрагиди! Эҳтимол, сиз ҳам ўша кунларни эслаб, қулиб қўярсиз. Бизнинг шўхлигимиз, уйинқароқлигимиз, бақир-чақиримиз босилиб, кап-катта йигитлар бўлганимизни кўриб қувонарсиз.

...Ўқитувчиликнинг шарафини, сизнинг таълим-тарбиянгиз, ҳар қаққангиз ганимат билиб берган сабогингиз ортидангина тушулганман. Ота-онам ҳам ўқитувчи.

тарқалиб, барча қутлаганда сизнинг ҳам "Менинг ўқувчим! Уни мен ўқитганиман!" деб ғурурланганингизни одамлардан эшитдим. Сиз ҳар бир ўқувчингизнинг бахтини кўрганда шундай дейсиз! Доим сизнинг ишончингизни оқлаш учун ҳаракат қилганман.

Бугун яна ўша воқеалар кўз ўнгимдан кино тасмасидек ўтаркан, аста қозғ олиб ёза бошладим. Энди эса ёзганларим ўтган кунларнинг бир қисқа бўлагидек туюлиб, ундан кўнглим тўлмаётгандек... Сизнинг меҳрингизни, берган билимингизни мана шу бир парча қозғоғча сизгидириб бўларканми?! Бекорга инсон кўнглини кенгликка, дарёга қиёслашмас экан! Дарёдек кўнгли кенг инсон — сиздек муаллимга ҳар қанча таъзим қилсак оз.

Бу хатни ҳам доимгидек китобларим орасига солиб қўяман. Қачонлардир бунинг барчасини сизга жўнатишга журъат қиларман...

**Самарқанд вилояти
Пайарик тумани
Гулистон қишлоғидаги
13-умумтаълим мактаби собиқ
ўқувчиси
Одилжон Туратоев тилидан
Олим Жумабоев
оққа кўчирди.**

Qishloq Qurilish Bank

Азиз ёстоз ва мураббийлар! АМБ "Қишлоқ қурилиш банк" жамоаси Сиз азизларни

Ўқитувчи ва мураббийлар кўни

муносабатни билан самимий қўтлайди!

*Сизларнинг фидокорона
технатингиз, тарбиянгиз тўғрайли
камол топаётган ёш авлоднинг
ютуқлари ёстозлик меҳри билан
тўла қалбингизга ҳамيشа маънавий
қониқиб, ҳурсандчилик бағишласин.
Сизларга сўхат-саломатлик,
бахт-саодат, оилавий фаровонлик
тилаймиз!*

"Қишлоқ қурилиш банк" янги омонат турларини таклиф этади.

Миллий валютада:

"Баракали мавсум" — омонатга маблағлар 26 ойга қабул қилинади.

"Файзли" — омонатга маблағлар 46 ойга қабул қилинади.

"Яхши ният" — омонатга маблағлар 12—24 ойга қабул қилинади.

Ушбу омонатларга қабул қилинган маблағлар учун ҳисобланган фоизлар ҳар ойда тўлаб берилади.

"Талаба" — омонатга маблағлар 14 ойга қабул қилинади ва ҳисобланган фоизлар ҳар 3 ойда тўлаб берилади.

Хорижий валютада:

"Финанс" — омонатга маблағлар 12 ойга қабул қилинади ва ҳисобланган фоизлар омонатчи талабига кўра ҳар ойда ёки омонат муддати тугагандан сўнг тўлаб берилади.

"Капитал" — омонатга маблағлар 4 ойга қабул қилинади ва ҳисобланган фоизлар ҳар ойда тўлаб берилади.

"Фортуна" — омонатга маблағлар 1 ойга қабул қилинади ва ҳисобланган фоизлар омонат муддати тугагандан сўнг тўлаб берилади.

Куйидаги омонат турлари намунавий лойиҳалар асосида қуриляётган уй-жойларни олувчи фуқароларни қўллаб-қувватлаш мақсадида жорий қилинган:

"Мадад" — маблағлар 12 ойдан кам бўлмаган муддатга қабул қилинади;

"Хонадон" — маблағлар 1 йилдан ортиқ муддатга қабул қилинади;

"Қурилишга бошлангич бадал" — муддати — 1 йил.

Сизнинг омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини кафолатлаш фонди томонидан кафолатланади

Сизнинг омонатингиз:

Солиқ ва мажбурий тўловлардан озод!

Маълумотлар сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!

Эгалик ва тасарруф ҳуқуқи ўз ихтиёрингизда!

Микдори чекланмаган!

**Мурожаат учун
телефонлар:**
(+99871) 150-76-53,
150-39-93
www.qqb.uz

"Қишлоқ қурилиш банк" — фаровон ҳаётингиз хизматида!
Хизматлар лицензияланган.

НЕГА ЎҚИБ-ЎРНАМИЗ?

Нодиржон ХАЙИТОВ,
Яшнобод туманидаги 69-умумтаълим мактабининг
давлат ва ҳуқуқ асослари фани ўқитувчиси,
«Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2014»
республика кўрик-танлови ғолиби:

Малоҳат МАТМУРОДОВА,
Хонқа туманидаги 1-мактабнинг миллий истиқлол
ғояси ва маънавият асослари фани ўқитувчиси,
«Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2013»
республика кўрик-танлови ғолиби:

1. Ҳуқуқий демократик давлатни барпо этиш, юксак ҳуқуқий маданиятли, қонунларга иттифоқ қўқароларни тарбиялашда давлат ва ҳуқуқ асослари фани муҳим аҳамият касб этади. Ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билган инсон турмушда учрайдиган турли муаммоларни бировларнинг кўмагисиз ҳам ҳал эта олади.

Шахслар ўртасидаги ижтимоий муносабатлар тобора ривожланиб бораётган бугунги даврда ҳуқуқий билими етишмайдиган инсон ҳар қадамда қўқилиши ҳеч гап эмас. Бу ўқувчиларни мактаб партасиданоқ мустақкам ҳуқуқий билимлар билан қуроллантиришни тақозо этади.

2. Ўқитувчи ўқувчиларни фанга қизиқтира олса, ҳеч қандай мавзу мураккаб бўлмайди. Дарс янада мазмунли ва қизиқарли кечади. Фаолиятимда «Саҳналаштирилган ҳуқуқий вазият» методини қўлламан. Бунда ҳаётда учраб турадиган турли чигал вазиятларни синфнинг ўзида саҳналаштириб, ҳолатни ўқувчилар иштирокида таҳлил этамиз. Болалар вазиятни ўз кўзи билан кўради, шахсан иштирок этади ва масала юзасидан фикр билдиради. Натижада болалар мавзунини яхши эслаб қолади, келажакда ўз ҳаётида ҳам шунга ўхшаш вазият юзаса келса, ҳуқуқий жихатдан осон ечим топади.

1. Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари фанининг ҳаётимиздаги ўрни, аҳамиятини ҳис этиш учун дунёда юз бераётган воқеа-ҳодисаларни бир зум таҳлил этиш кифоя. Шиддат билан ривожланаётган давримизда мустақил фикри бўлмаган одам мушкул аҳволга тушиши муқаррар. Барча соҳада юқори билим ва салоҳиятга эга бўлиш мумкин, бироқ иқтисодини эзгуликка, бунёдкорликка хизмат қилдириш учун киши, энг аввало, юксак маънавият соҳиби бўлиши лозим. Бу фанни пухта эгаллаш ўқувчининг келажакда инсоний фазилатлар эгаси, ўз ҳаётини Ватан тақдирини билан боғлаган содиқ фарзанд бўлиб улғайишига хизмат қилади.

2. Баъзан ўқувчилар биринчи соатлардаги машғулотлардан кейин дарсимага биров ҳорғин бўлиб қиради. Айримларининг юз-кўзида «Дарс тезроқ тугай қолса-ю, уйга бориб мазза қилиб мизгисам», деган ифодани уқиш ҳам мумкин. Шундай пайтда уларнинг диққатини мавзуга қаратиб, дарҳол «ақлий ҳужум»га ўтаман. Олдинги мавзулар ҳамда юртимиз ва дунёда юз бераётган янгиликлар ҳақида тезкор савол-жавобни бошлайман. Шиддатли, бир-бирдан кескин фарқ қилувчи, қўтқилмаган саволлар ўқувчиларни тез фикрлашга ундайди. Тўсатдан дарсда суҳбат қатнашаётган болалардан бирига «Ўзбекистоннинг пойтахти қаер?», «Конституциямиз қачон қабул қилинган?» каби осон, ҳамма биладиган саволлар билан мурожаат қиламан. Ўқувчи бирдан ўзига келиб, фаоллашади ва тенгдошларидан ортида қолмасликка интилади. Шу тахлит секин-аста мураккаб саволларга ўтаман ва шу аснода янги мавзунини ҳам бошлаб юбораман.

Уйи тинч одамнинг кўнгли хотиржам ва ишида ҳам барака бор. Ҳар тонг уйидан ишхонасига шошган ва, аксинча, қўндалик юмушларини ниҳоясига етказиб, оиласи бағрига ошиққан кишини сира иккиланмай бахтлилар қаторига қўйиш мумкин.

Нон ёпади иссиққина

Меҳринисо тонг сахардан молхонага қараб юрди. Елини сутта тўла сигирини соғиб олгунча 5—10 дақиқа вақти кетди. Ёғлиқина сутни сузгичдан ўтказиб, қозонга ағдарди ва оловга қўйди. Тошиб кетмаслиги учун чўмич билан шопириб, хамиридан хабар олгани кетди. Нонуштага иссиққина нон бўлса, қайнона-қайночасининг дуосини олса, оила аъзоларининг раҳматини эшитса...

Тандирни оқартириб, нонни бирма-бир ёпар экан, Меҳринисонинг юз-кўзи иссиқдан бўғриқиб кетди. Юза қисми қота бошлаган нонларга сув селди, оловнинг тафтини пасайтириш учун қўйилган туноқа парчаларини енгса билан эҳтиётлаб олди. Шу пайт ҳали мактабга чиқмаган қизчаси Моҳина келиб:

— Аяжон, қулча пишидими? — дея эркаланиб сўради.

— Ҳозир, ўн дақиқада тайёр бўлади, асал қизим. Сут билан иссиққина нон еб олсан, — она қизалогининг елкасига қокди.

Тандир ичига қараса, нонлари бирин-кетин қизара бошлабди. Сув сепиб, нонларни узди, саватга солди. Ана энди, нонуша қилиш мавриди келди.

Уй бекаси қосаларга сузилган ширчойини аввал қайночасига, сўнг қайночасига узатди. Дастурхонда сарёғ, қаймоқ, асал бор. Оила аъзолари та-

мадди қилиб бўлишгач, Меҳринисо дарси борлигини айтиб, қайнонаси Мияссар холага юзланди. Қайнонаси ҳали анча тетиқ, келинининг мактабга шошаётганини тўғри тушунади. Эплаганча у ҳам уй-рўзгор ишларига кўмаклашади. Ош қиламан деса, сабзи тўғраб беради, гуручни қурмақдан тозалайди. Тўғраш, тозалаш, арчиш каби юмушларда қайночаси Ахтам ота ҳам ёрдамлашсам деб туради. Чол-кампири ху бурчадаги катакдаги товукларга дон сочиб келишди, туҳум қўйган бўлса, йиғиб музлаткичга қўйишди. Азизбек билан Моҳина буви-бувасини жуда яхши кўради.

Меҳринисо боши-охири кўринмайдиган уй-рўзгор ишларининг маълум қисmini мактабга кетгунича тугатади. Йўлдаги вақтни ҳисобга олиб, икки чақиримча чиқадиган 49-умумтаълим мактабга шошади. У «Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари»дан 8-9-синф ўқувчиларига сабоқ беради. Қўшини 36-умумтаълим мактабидан ҳам шу фан бўйича дарс олган. Ўтган йили «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси» кўрик-танловининг республика босқичида Бухоро вилояти шарафини ҳимоя қилди. «Халқ таълими аълочиси» кўрак нишони билан қайтган ғиждувонлик

муаллимани ҳамкасблари, ота-онаси, қайнота-қайнонаси, ола-сингил ва ака-укалари, жиян-лари табриклашди.

Turmush chorrahalarida

сарёғ, қаймоқ, пишлок. Турмуш ўртоғи Валижон ака,

қизда мактабга етиб бориши керак. 8-«В» синф раҳбари, 35 нафар ўқувчисининг юриши-туриши, дарсга иштирокини доимий назорат қилиб турмаса бўлмайди.

Кечкурун ишдан қайтган муаллима ўз уйидаги саранжом-саришталикни кўриб, чарчоғи таркайди. Қизи Малика мошқурда тайёрлабди, помидор-бодрингли салат тайёр. Қиз болага уй-рўзгор ишларини кичиклигидан ўргатиб борсанг, ақлини танигач, сенга дастёр бўлар экан. Мана, ишдан чарчаб келган ҳолига уй-жойи тоза-озода, овқат пишираман демайди, ҳаттоки ўғилларининг қўйлақ-шўларини ҳам дазмолланган.

Ўқитувчини мактаб, синфхона ёки болалар даврасида тасаввур қилишга ўрганиб қолганмиз. Унинг оилавий ҳаёти, турмуш тарзи, уй-рўзгор муҳити кечадиган хонадонига кўпм разм солавермаймиз. Ўз оиласида бaxтли бўлган инсон жамиятда ҳам муносиб ўрин топа олади. Ғиждувон туманидаги 49-умумтаълим мактабининг «Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари» фани ўқитувчиси Меҳринисо Амонова ҳамда Шайхонтохур туманидаги 102-умумтаълим мактабининг она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси Эътибор Назарова ҳаётидан ҳикоя қилганларимиз бошқа педагог-мураббийлар турмуш тарзига ҳам ҳосдир. Оиласида яхши она, саранжом-саришта бека бўлган муаллима мактабда ҳам намунали педагог бўлишига шубҳа йўқ.

Хулқар ТҶИМАНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

ХОНАДОН ОСОЙИШТА, КЎНГИЛ ХОТИРЖАМ

Қизинг дастёринг
бўлса...

Эътибор хоналарни саранжом-саришта қилгач, ҳовли супураётган қизи Маликага дастурхон тузашни буюриб, кўча эшикни очди. Қўлида банка кўтариб юрган мижозини кўриб, сутчи хола ҳам қувониб кетди. Уй бекаси бир литр сут олиб, болалари хуш кўрадиган сутли бўтқани пиширишга киришди. Бўтқа тинимсиз аралаштириб турилмаса, тағига олиб, қуюқ таъми келиб қолади.

Қизи Малика чой дамлаб, чойнакнинг ғилофини кийдириб қўйибди. Дастурхонда

ўғиллари Азизжон, Авазжон, қизи Малика ва ўзи ҳам сутни яхши кўради. Бугун сутли бўтқа пиширгани айна муддат бўлди.

— Аввал иссиқ овқатни еб олинглар. Қани, марҳамат! — она ликопчаларни бирма-бир оила аъзолари олдида қўйиб чиқди.

Нонушта қилиб бўлгунларича соат етти яримга бориб қолди. Турмуш ўртоғи уни машинасида йўл-йўлакай 102-умумтаълим мактабига ташлаб ўтади. Қизи Маликанинг ўқиши кечроқ бошланади, қолган-қутган уй юмушларини тиндириб қўяди. Эътибор эса дарси бўлса-бўлмаса ўн миноти кам сак-

ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ МУҲАНДИСЛАРИ ИНСТИТУТИ

*Муҳтарам юртдошларимизни, мамлакатимиз
таълим ва фан тизимида меҳнат қилаётган
барча азизларни*

Ўқитувчи ва мураббийлар кунини
умумхалқ байрами билан самимий муборакбод этамиз!

*Барчангизга тинчлик-хотиржамлик,
бахт-саодат, узоқ умр,
мустаҳкам соғлиқ тилаймиз!*

HESLA ʻKUNB-ʻRTANAMIZ?

Раъно ХУДОЁРОВА,
Сергели туманидаги 277-умумтаълим мактабининг
музыка фани ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан
ўқитувчиси-2014» республика кўрик-танлови ғолиби

Элена КУРАМШИНА,
Яккасарой туманидаги 89-умумий ўрта таълим
мактабининг тасвирий санъат ва чизмачилик фани
ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2014»
республика кўрик-танлови ғолиби

1. Муסיқа инсоннинг дидини шакллантиради, ботиний оламини бойитади. Айниқса, мумтоз куй-қўшиқларимиз мозийдан, ота-боболаримиз ҳаётидан сўзлайди. Шу боис дарсларда кўпроқ миллий санъатимиз намуналари — мумтоз асарларини ўқувчиларга эшиттираман. Баъзида ҳамкасбларим сўрашади: «Ўқувчилар мумтоз ашулаларни қандай қабул қилишади?». Муסיқий меросимиз нечоғлиқ улкан ҳазина эканлигини мисоллар билан тўғри тушунтирсангиз, улар бу куйларга меҳр қўяди, жон қулоғи билан тинглайди. Оҳанглар қаттидаги сирни илғаб борар экан, болалар қалби дарёдек тошади, ҳаётга ўзгача меҳр-муҳаббат билан боқади. Куй-қўшиққа ошно бўлганлар ёмон ишга қўл урмайди, деган гап бежиз айтилмаган.

2. Синчиклаб қаралса, ҳаётда ҳар бир шакл, ҳаракат, товуш, ҳолат ўз оҳангига эга. Шу боис муסיқа дарсларини бошқа фанлар билан уйғун тарзда ўтишни афзал биламан. Масалан, муסיқий ноталар аниқ ҳисоб-китобни талаб этади. Бу нафақат рақамлар (математика), балки вақт, товушлар (физика) билан ҳам боғлиқ. Торларнинг тебранишидан товуш ҳосил бўлади. Физикада частота n (ню) ҳарфи билан белгиланади. Агар жисм 1 секундда 1 марта тебрана, унинг частотаси 1 Герц (Гц) деб қабул қилинган. Инсон қулоғи 16 Гц дан 20 000 Гц гача бўлган товушларни сеза олади.

Ёки бўлмаса, дарсда болаларга муסיқа асарларидан парча эшиттириб, куй оҳангига мос матн тузишни топшираман. Жараёнда бир-биридан гўзал ҳикоялар дунёга келадики, ўқиб қувонаман. Бу болалар қалбида муסיқага мойиллиқни, ижодга, адабиётга меҳрни ошириши шубҳасиз.

1. Бугун тасвирий санъат ва чизмачиликка ҳар қачонгидан ҳам кўра эътибор кучайди. Чунки компьютер технологиялари асосини дизайн ташкил этади. Микросхемалар ҳам микро-чизмаларга асосланган. Қолаверса, архитектура, меъморчилик санъати тобора ривожланиб, жадал тараққий этаётган мамлакатларда етук кадрларга эҳтиёж ортиб бормоқда. Бирор иморат тикламоқчи бўлган киши ҳам, аввало, фан ютуқларига мурожаат этади. Бу фанни чуқур эгаллаш ўқувчиларнинг келажақда улкан меъморий лойиҳалар яратиши, ноёб иxtиrolарга асос солишига замин яратади.

2. Компьютер технологиялари ривожланган даврда яшаётган бўлсак-да, қўлда чизилган расмларнинг қиймати бекиёс. Санъат инсонларни барибир ўзига ром этаверади. Шу боис болаларнинг оддий қаламлар ёрдамида борлиқни тасвирлашга алоҳида эътибор қаратаман. Бу борада менга кўргазмаллиқни таъминловчи методлар қўл келади. Мисол учун, бирор жонивор ёки буюм суратини ҳаёлан чизиб, аслидек тасвирлаб бўлмайди. Хатто энг машҳур расмслар ҳам асл манзарага қараб ижод қилишади. Шунинг ҳисобига олган ҳолда муайян мавзуларни очiq ҳавода, манзарали боғларда ўтказишга интиламан.

Фазолат аяга бугун тонгги кўёш ҳар кунгидан-да мўлроқ нур сочаётгандек, ҳовлига келинлари эккан гулур райҳонлар ҳам яшнаб кетгандек туюлди. Ҳадемай фарзандлари келиб қолиши ҳаёлидан ўтиб, дарвозани очиш учун кўча томон юрди. Эшикни очган ҳам эдики, кўлида бир кучоқ гул кўтарган болакай пайдо бўлди.

— Ассалому алайкум, устоз, байрамингиз билан табриклайман! — дея алвон атиргулларни Фазолат аяга тутқазди. — Гулдаста сизга, ичидаги мактуб кизингизга.

— Раҳмат, болажоним, овора бўлибсан-да. Сени танигандек бўлдим, ўқувчим Акбарнинг ўғлиминсан? Мактубни қайси кизимга берай?

— Гулшан опага!..

Аянинг қувончига қувонч қўшилиб, атиргулларни уйнинг тўридаги гулдонга жойлади. Гулшанни келин қилганининг биринчи кунидек уни кизим деб қабул қилгани, шу кунгача у билан муносабати она-болалардек эканидан қўнғида мамнуният туйғуси жўш урди. Кўп ўтмай меҳмонлар келиб, уйи шодликка тўлди. Оила аъзолари дастурхон атрофига йиғилгач, ая гулдаста ичидаги мактубни Гулшан келинига берди.

«Хурматли устоз! Ёдингизда бўлса, бу гулларни бирга эккандик. Уларнинг очилишини қанчалик кутганимни билсангиз эди. Эрта тонгдан атиргулларни узиб, сизга олиб келдим. Мен ҳам катта бўлсам, сизга ўхшаб биоло-

ПЕДАГОГ ҚАЙНОНА

унинг икки келини ва қизи ҳам
ўқитувчилик касбини танлаган

гия фани ўқитувчиси бўлмоқчиман. Байрамингиз муборак бўлсин!

Азизбек.

Мактуб ўқиб бўлингач, оила аъзолари фахр билан ўз шогирдлари ҳақида кизгин суҳбатга киришди. Ўқитувчилар сулоласига хос бу одат доимигдек узок давом этди.

— Турмуш ўртоғим билан ҳамкасб, ҳамфикр, ҳаммаслаҳат эдик, — дейди биз билан суҳбатда Фазолат Тўхтамишева. — Ўқитувчилар оиласи деб ном олганимиз учун барчага намуна бўлишга, ҳалол меҳнатимизнинг орқасидан хурмат топишга ҳаракат қилардик. Умр кўз очиб юмгунча ўйлай кетар экан. Одамост кексагани сари ортга назар ташлаб, эзгу ишлари ҳақида ўйлай бошларкан. Ана шундай онларда шогирдларим ва фарзандларим ютуқларидан қалбим шодликка тўлади. Оиладаги муҳит сабаб бўлса керак, икки ўғлимиз ҳам умр йўлдошлари муаллима бўлишени хошлашди. Уларга келин излаганимда фақат ўқитувчилар оиласига совчи бўлиб бордим. Тўйдан сўнг келинларимга бир вақтнинг ўзиде таллабкан она, меҳрибон қайнона, тажрибали муаллима сифатида маслаҳатлар бер-

дим. Қизим Шахло ҳам ўқитувчи бўлгани боис келинларим билан опа-сингилдек бўлиб кетди. Қўш тилини қўш тушунади. Мана, бугун ўқитувчилар сулоласи деган шарафли номга сазовор бўлиб турибмиз.

Дарҳақиқат, Фазолат Тўхтамишева ва умр йўлдоши Абдуллох Диллиевни барча хурмат билан тилга олади. Уч ўғил, икки қиз тарбиясига алоҳида вақт ажратган ота-она дастурхон атрофидаги суҳбатларда, тарбиявий соатларда доимо «ўқитувчилар оиласида намунали фарзандлар улғайиши керак»лигини ўқитиб боришди. У пайтлари Фазолат муаллим Жондор туманидаги 19-санаторий типидagi мактабда тарих фанидан, Абдуллох муаллим эса 2-ИДУМда инглиз тилидан сабоқ беришарди. Йиллар ўтиб хонадонга ўқитувчи қизлар келин бўлиб тушди. Гулшан Усмонова ҳамда Феруза Бакоева оила аънаъасини давом эттириб, оқила ва саришта келин ҳамда қайнона-қайнотасига муносиб намунали ўқитувчи бўла олишди.

— Оиламга ва педагогик жамоага мослашиб кетишимда қайнонамнинг ҳиссаси катта бўлган, — дейди Жондор туманидаги 2-ИДУМининг

биология фани ўқитувчиси Гулшан Усмонова. — Баъзида ширинсўзлик билан, баъзан талабчанлик билан берган ўғитларидан меҳрибон она ҳамда моҳир педагог қандай бўлиши кераклиги ҳақида ўзимга тасаввур ҳосил қила бордим. Ҳаётнинг пасту баланд йўлларида ўтишимда қайнонамни устозим, яқин маслаҳатгўйим деб биламан.

Фазолат ая келинлари Гулшан ва Ферузани бирдек кўриб, улар билан яқин дугоналардек гаплашади. Рўзгор тутишни она каби ўргатса, ўз касбига фидойилиқни педагог бўлиб ўқтиради. «Қайнона келин қарқара келин», дейди момоларимиз. Тажрибали муаллима ва зукко қайнонанинг ўқитувчи келинлари ҳамда қизи оилада ҳам, жамоада ҳам кўпчиликка ўрнак.

— Болалигимда онамнинг дафтарларни текширишини кизикиб кузатардим, — дейди Фазолат аянинг қизи, Тошкент шаҳридаги 51-ИДУМ директорининг маънавий-маърифий ишлари бўйича ўринбосари Шахло Диллиева. — Баъзида ўғил-қизлар устозига айтолмаган гапларни мактубга қизи, дафтар ичига солиб бериб юборарди. Ўша пайтлари онамнинг: «Хар бир

бола — бир дунё, уларнинг ўзига хос характери, дунёқараши мавжуд. Ўқувчининг дарсда фаоллиги, фанларни яхши ўзлаштириши кўп томонлама ўқитувчига боғлиқ. Мисол учун, оиласида бирор муаммо бўлган боланинг дарсга қизиқиши сусаяди. Бундай вазиятда ўқувчи билан дўст тутишиб гаплаша олган, унга тўғри йўл кўрсатган педагог ўқитувчи деган улуг номга лойиқ бўлади», дея кўп таъкидлагани, ўқувчиларига эринмай жавоб хати ёзганига кўп гувоҳ бўлганман. Кейинчалик мен ҳам ўқувчи ва ўқитувчи муносабатини, мактуб ва оила ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлашда бу усулни қўллаш бошладим. Мактуб — дил калити бўлиб, шогирдларим тилини топишимда менга ёрдам беради.

Ўқувчиларидан келган табриклар, дил изхорлари битилган мактубларни жамулган бўлиб ўқибатган фарзандларини кузатиб ўтирган Фазолат ая атиргулларга меҳрла тикилиб қолди. Ана шу анвойи гуллар оиласининг ўқитувчилик касби билан эл орасида обрў топгани ҳақида сўзлаётгандек туюлди. Табрик мактубини олиб жавондаги қутичага солиш учун ўрнидан турди. Қутича аллақачон ўзига, турмуш ўртоғига, қизи ва келинларига келган табрик мактублари билан тўлган эди. Ая энди хатларни каттароқ қутига жойлаш кераклигини кўнглидан ўтказиб, жилмайиб қўйди...

Гульоз ОРИФЖОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

SINFDOSH

Yetti yoshdan yetmish yoshgacha

sinfidoshlar

jurnali

1 октябрь — Ўқитувчи ва мураббийлар куни умумхалқ байрами муносабати билан юртимизнинг барча устозларини муборакбод этамиз.

2014 йил — Соғлом бола йили муносабати билан эълон қилинган давлат дастурида юксак интеллектуал салоҳиятли, чуқур билимли ва замонавий дунёқарашга эга, мамлакат тақдири ва келажаги учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир баркамол авлодни шакллантириш асосий мақсадлардан бири сифатида таъкидланади. Ватанпарвар, фидойи, билимли ва олижаноб шахнинг камолоти нафақат ота-она, балки етук устозлар зиммасидаги улғу вазифадир. Бугунги кунда ёшлар тарбияси умумхалқ иши сифатида эътироф этилаётгани ҳам бежиз эмас. Бу борада «Sinfidosh» журналининг мақсадлари муштарак. Биз журналда ёритилаётган мақолалар орқали ҳар бир ўқувчи қалбига кириб боришни, ва, албатта, саҳифаларимизда уларнинг ҳам иштирокини таъминлашни мақсад қилганмиз.

Буюк юрт фарзандлари тарбиясидаги меҳнатингиз самарали бўлсин, байрамингиз билан қутлаймиз, азиз Устозлар!

Хизматлар лицензияланган.

НЕЧА ЎҚИБ-ЎРНАМИЗ?

Жамшид НАРЗИЕВ,
Фиждудон туманидаги 63-ИДУМнинг иқтисодий билим
асослари фани ўқитувчиси, «Илнинг энг яхши фан
ўқитувчиси-2014» республика кўрик-танлови ғолиби

Ульяна АРАКЕЛОВА,
Мирзо Улугбек туманидаги 50-ИДУМнинг математика
фани ўқитувчиси, «Илнинг энг яхши фан ўқитувчиси-
2013» республика кўрик-танлови ғолиби

1. Иқтисодий билим асослари ҳаёт ҳақидаги фан. Деярли ҳар куни, ҳар қадамда савдо-сотик, молиявий масалалар билан шуғулланишга тўғри келади. Шунинг учун ҳатто иқтисодчи бўлмаганлар ҳам уни ўрганишга зарурат сезади. Ўқувчиларнинг бугун эгаллаган билимлари келажакда оила иқтисодиётини юритишда жуда керак бўлади.

2. Мураккаб мавзуларни ўргатишда ўзим ишлаб чиққан «Учликлар схемаси» усулидан кўп фойдаланаман. Унга кўра, ўқувчилар турли масалаларни ечишда уч йўналишда жавоб топишлари лозим. Яъни, масала тарихда давлатлар иқтисодиётида қай йўл билан ҳал қилинган, бугун миллий иқтисодиётимизда қандай ечим топишмоқда, ривожланган давлатларда бунга қандай ёндашилди, деган саволларга ойдинлик киритиб олинади. Метод болаларнинг иқтисодий тафаккурини кенгайтиришга ёрдам беради. Чунки ўқувчилар тарихий тажрибани ўрганиб, ўзлари учун керакли хулосалар чиқаради. Шунингдек, ҳар бир дарсни, мавзуларни турли иқтисодий тизимлар хусусиятидан келиб чиқиб баҳолаш ва шу орқали мамлакатимиз иқтисодиёти ҳақида тўла тасаввур ҳосил қилиш имконияти пайдо бўлади.

1. Математика қадимдан «фанлар отаси» дея эътироф этиб келинган. Бугунги шиддатли ва жадал тараққиёт даврида ҳаётни математикасиз тасаввур этиб бўлмайди. Бу фан нафақат формуларни ёдлаш, мисол ва масалалар ечишни ўргатади, балки тафаккурни кучайтиради, ақлни чарқлайди. Мураккаб масалаларнинг турли ечимларини ўрганиш асосида ўқувчиларнинг ирода-си тобланиб, фикрлаш қобилияти ривожланади. Ҳаёт турли жумбоқлардан иборат. Уларни ҳал этишда инсонга, шубҳасиз, математик билимлар асқотади.

2. Замонавий педагогикада интеграциялашган дарсларнинг аҳамияти жуда юқори. Шу боис кўпинча машғулотларни бошқа фанларга боғлаб ўтишга интиламан. Бу болаларнинг дунёқарашини кенгайтиради. Эътиборлиси, математика барча фанлар билан чамбарчас боғлиқ. Масалан, кимё фанидан амалий лаборатория машғулотида бирор қорешма тайёрлаш учун моддаларнинг аниқ ўлчовини олиш керак. Йўқса, тажриба кўнгилдагидек чиқмайди. Бунини ўқувчилар ўз кўзи билан кўриб, математик ҳисоб-китобнинг аниқлиги қанчалик муҳимлигини ҳис этиши учун мультимедиа воситаларидан фойдаланган ҳолда электрон лаборатория машғулотларини намойиш этаман.

УЛУҒ ЕЛКАДОШ

*Яна баҳор келди. Яна оламда
Ажиб бир гўзаллик, ажиб бир баёт,
Мен сени қутлайман шу улуг дамда
Улуғ елкадошим, музаффар ҳаёт!*

Бу шеърни ёд олганимда 5-б ёшда эдим. Ушанда опам(амакимнинг кизи) билан мактабдаги Наврўз байрамига борганимиз. Мусика садолари остида айтилган мана шу тўрт мисра ҳали-хануз қўлоқларим остида жаранглайди. Мактабни тамомлаб, академик лицейга ўқишга кирдим.

... Дарс аллақачон бошланган. Хозирги ўзбек адабий тили дарси: яна шу қадрдон товуш ўз оғушига шеър билан эмас, энди билим, сабоқ, ўғит орқали чорлай бошлади.

Устоз. Бу улуг зот ҳақида қанча гапирсак, ёзсак оз. Навоий бобомиз айтганидек, устозларнинг машаққатли меҳнати миёнганж билан ҳам адо этиб бўлмайди. Мурғак қалбларга илм нури ила кириб бориш ҳамманинг қўлидан келавермайди. Муаллимга ана шу шараф насиб этган. Академик лицейда тахсил оларганимиз, янада кўпроқ ўқишга интилардик. Шунда устозимиз Қобилжон Убайдуллаев «Ховлиқманг, билимни мияга михдай қоқиш керак, токи йил-қилганда тушиб кетмасин!», дердилар.

Талабчан ва кези келганда ўта меҳрибон бу инсон Наманган муҳандислик ва педагогика институтини қошидаги 2-Чуст академик лицейи она тили ва адабиёт фани ўқитувчиси, Халқ таълими аълочиси эди.

Устознинг бир гаплари доимо қўлоғим остида: "Билим ўртамиздаги мисоли бир тоғ. Бунга яққа ўзим кўтаришим мушкул. Сиз у томондан, мен бу томондан ҳара-

кат қилсаккина мақсадимизга эришамиз". Эътиборлиси, у киши билан баравар ҳаракатда бўлиб билим чўққиларини забт этаётган шогирдларининг кўпчилиги юрти-миздаги олий ўқув юр்தларида ўқиётди. Аксари аллақачон ҳам-касб бўлиб улгурди. Кўзатувчан устоз дарсга қай даражада тайёр-гарлик кўрганганимизни кўзимиздан билиб турарди ва "Kitob ўқимаб-сан-а?" дея норозиланиб, бош чайқарди. Шу биргина ҳаракат-нинг ўзи биз учун катта сабоқ бўларди.

Ўсимда. Кириш имтиҳонларига тайёргарлик жараёнида мактаб дарсликлари асосида тузилган тест ишлардик. Қийин саволлар-нинг жавобини ўғринча китобдан қараб олардик. У киши "Ҳамма ўзи ишласин, виждонан ёндашинг, эртага шу саволлар имтиҳонда тушса нима қиласиз?" қабилда руҳлантирар, ой охиридаги назорат пайтида бирор саволига жа-воб қайтаролмасак, "Айнан шу савол тестда тушин!" дея кўрқитиб кўярди. Шунданми, китобни алоҳида эътибор ва синчковлик билан ўқишга интилардик.

Эҳтимол, адабиёт, журналисти-кага булган меҳрим устоз сабоқ-лари сабаб ошгандир. Уларга ҳавасим келарди.

Уч йил бурун маҳалламиздаги Наврўз байрамида бошловчиллик қўлдим ва ушанда устозим Қобил-жон Убайдуллаевдан эшитган шеър билан ўз сўзимни бошла-дим...

Шоҳиста ШАҲОБОВА,
ЎЗМУ талабаси

Ҳеч эътибор берганимиз, мактабга энди қадам қўяётган ёки бошланғич синфда ўқийтган болаларнинг кўпчилиги катта бўлса устоз ёки шифокор бўлмоқчилигини айтади. Айнан қайси фан ўқитувчиси бўлишини эса, айтолмайди. Чунки улар учун муаллим жамики борлиқни билгувчи зот. Синглим катта бўлса, ўқитувчи бўлмоқ-чи. Бир пайтлари мен ҳам иншомда айнан шу қасбни ёзгандим. Қизига, кўпчилик синфдошларимиз билан тарих ҳамда ада-биёт муаллими бўлишни орзу қилган эдик. Чунки мактабда тарих ва адабиёт ўқитув-чимизни ҳамма бирдек яхши кўрарди. Ас-лида, ҳар бир устозимиз биз учун азиз, севишли, ҳамма нарсани билгувчи эди, уларга ҳадик ва ҳавас билан қарардик. Аёл ўқитувчиларимизни йўлақда кутиб турар-

ўқимай келсак, «Қани, ўқимаганлар қўлини кўтарсин-чи?» десалар, бутун синф жим! Демак, ҳамма ўқиган. Шунда устозимиз хоҳлаган ўқувчини турғизиб, бирор пер-сонаж номини айтарди-да, у асарнинг қаерида пайдо бўлганини сўрарди. Турган синфдошимиз «охирроғида» деса, бошқаси «ўртасида», устозимиздан садо чиқавермагач, менга ўхшаган ўқувчилар «бошида» дердик. Шунда «Ҳеч ким ўқимади, асарда бундай қаҳрамоннинг ўзи йўқ», деб ҳаммамизни уялтирарди. Кейин баҳомиз ёппасига ... шунақа.

Инсон юз йил яшаса-да, тарбияга муҳ-тожлик сезади. Инсоннинг ҳаётда қоқил-маслиги, адашмаслиги, кўнгли огримасли-ги кўпроқ ўзига боғлиқ бўлади. Бундай кўнгилсизликлар бўлмаслиги учун шахс-

МУАЛЛИМНИНГ БАХТИ

дик. Узоқдан кўринишлари билан бориб, қўлидан биримиз сумкасини, биримиз синф журналинчи олиб, столига қўярдик. Кейин катта бир ишни уйдлалагандек ўзи-миздан фахрланиб ўтирардик. Тарих фанидан баҳо олишимиз жуда қизиқ кечарди. Жавоб бергани чиққан ўқувчи мав-зуни сўзлаб бўлгач, устозимиз "Неча баҳо қўяй?" деб сўрарди. Албатта, ҳамма «беш» олишни хоҳлайди. Шунда ўқитувчимиз «Битта савол бераман: жавоб берсанг — «беш», жавоб бера олмасанг «уч», ҳозир баҳонг тўрт», дердилар. Устозимиз бермоқчи бўлган саволга эса ҳамма ҳам жавоб бера олмасди. Шунинг учун ўзи-мизнинг «тўрт» баҳомизга рози бўлиб ўтирардик. Баъзида ораимиздан мард ўқувчи ҳам чиқиб қолар ва «аъло» ёки ёмон кўра-даб «қониқарли» баҳосини оларди. Адабиёт ўқитувчимиз эса, бизни кўпроқ бадиий асарларни мутолаа қилишга ундарди. У бизга ўзбек ва жохон адабиётининг буюк асарларини шундай сўзлаб берадиди, айтганларини топиб ўқима қўямасдик. Ҳатто умрида қўлига би-рор марта бадиий китоб олмаган синфдо-шимиз ҳам, устозимиз қизиқтириб қўйгач, биринчи бор қалин романини ўқиб чиқар-ди. Баъзида уйга мутолаа учун хикоями, романими берганларида дангасалик қилиб

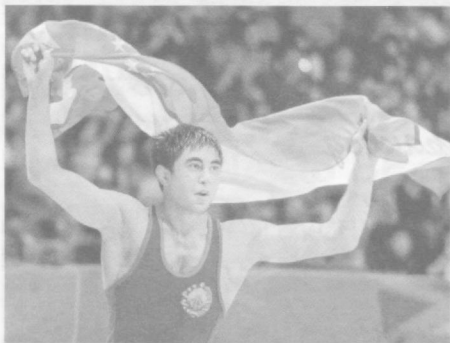
нинг хулқ-атвори, характери катта роль ўйнайди. Устозлар меҳнати туфайли тала-ба бўлдим. Уларга ҳавас қилиб, ўрганган-ним фақат дунёвий билимлар эмас. Бир пайтлари инжиқ, жиззаки, кичкина нарсани ҳам катта кўриб аразлайдиган қизнинг бугун шўҳроқ, озроқ ўйлаб иш тутадиган, муаммони босиқлик билан ҳал қилиш ке-раклигини англаган, ҳеч бўлмаса, уларга ҳавас қилиб, юрган йўлларида боришни хоҳлаётганини билишганида, ўзларидан фахрланиб юрардилар.

Яқинда узоқдан тарих ўқитувчимизни кўриб қолдим. Улар автобус томон шошилаётган эканлар. Ёмғир майдалаб ёғиб турганиги ҳам эсимдан чиқиб, ус-тозни автобусга миниб, узоқлашиб кетгунча кузатиб қолганимни сезмай қолибман. Шунда билдимки, бизга таълим-тарбия, билим, одамийликни ўргатган ҳар бир муаллимимизни бир умрга юрагимизнинг энг чуқур ерида сақлар эканмиз. Ҳам ота-она, ҳам тарбиячи, ҳам жамиятнинг зиёли аъзоси сифатида намо-ён бўладиган ўқитувчи шахси шогирдла-рига идеал кўринади. Балки, муаллимнинг бахти ҳам идеал бўла олиш имкониятига эга эканлигидир.

Назokat ИБРОҲИМОВА

ИНЧЕОНДА ИШОНЧНИ ОЛТИН БИЛАН ОҚЛАШДИ

Жанубий Кореянинг Инчeon шахрида бўлиб ўтаётган XVII Осиё ўйинлари ўзининг қизгин палласига кирди. Илк ютуқларини кумуш ва бронза медаллар билан бошлаган Ўзбекистон спортчилари бирин-кетин олтин медалларни жамғаришмоқда. Йирик мусобақаларда олтин медалнинг киймати нечоғлик кадрли эканини чуқур ҳис этган вакилларимиз шохсупанинг энг юқори поғонасидан жой олишга астойдил интилишди.

Терма жамоамиз газнасига дастлабки олтин медални тақдир этган иқтидорли спортчимиз Бекзод Абдурахмонов эркин кураш бўйича 70 кг вазнда баҳсларга киришиб барча рақибларини енгди ва Осиё ўйинлари ғолиби бўлди. Унинг бу ютуғи спортчимиз Алексей Мочалов яқунда маррага биринчи бўлиб келди ва олтин медални қўлга киритди. Канозда эшак эшиш бўйича мусобақада икки карра жаҳон чемпиони Вадим Меньков юртимиз шарафини ҳимоя қилди ва навбатдаги олтин медални делегация газна-сига тақдим этди. Яна бир олтин медал енгил атлетика бўйича баҳсларда қўлга киритилди. Хотин-қизлар ўртасида бўлиб

ўтган еттикураш беллашувларининг барча турида муваффақият-ли қатнашган Екатерина Воро-нина шохсупанинг энг юқориси-дан жой олди. Бешинчи олтин медал 74 килограмгача вазн то-ифасида баҳс олиб борган эр-кин курашчимиз Рашид Курбо-нов томонидан қўлга киритилди. Кеча бўлиб ўтган тазквондо бўйича беллашувларда 87 кг вазнда иштирок этган Жасурбек Бойқўзиёв терма жамоамиз ҳис-о-бага олтинчи олтин медални олиб келди.

Медаллар учун баҳсларга ки-ришган боксчиларимиз ҳамда юнон-рум курашчиларимиз ҳам юқсак натижаларни қўлга кири-тишга яқин туришибди.

Мусобақалар тугашига 4 кун қолганда терма жамоамиз 6 ол-тин, 7 кумуш ва 14 бронза ме-дал билан 45 давлат орасида ҳозирча 11-ўринни эгаллаб ту-рибди.

НЕГА ЎҚИБ-ЎРТАНМИЗ?

Жаҳонгир ЖИНАЛИЕВ,
Яккасарой туманидаги 48-умумтаълим мактабининг
жисмоний тарбия фани ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан
ўқитувчиси-2014» республика кўрик-танлови ғолиби

1. Ҳар бир фаннинг такрорланмас ва муҳим таълимий-тарбиявий жиҳатлари бўлади. Жис-моний тарбия фани, аввало, болаларни ҳаракатга қорлайди. Ваҳоланки, ҳаётнинг ўзи ҳам ҳаракат асосига қурилган. Шунингдек, бу фан ўқувчиларни тартиб-интизомли бўлишга ўргатади. Ҳар бир машқ муайян тартиб асосида, қатъий кетма-кетликда ўтказилади. Бу эса келгусида уларнинг муваффақият қозонишига хизмат қилади. Жисмоний тарбияни кунт билан ўзлаштирган ўқувчи соғлом турмуш тарзига интилади. Машқлардаги мураккаблик-лар билан юзлашиб, қийинчиликларда иродасини тоблайди. Спорт мусобақалари ва маш-гулотлар эса ўзаро бирдамлик, дўстлик қатта куч эканини теран англашга ёрдам беради. Қисқаси, жисмоний тарбия болаларни ҳам руҳан, ҳам жисмонан чиниктиради, вақтнинг ҳар бир дақиқасини қадрлашга ўргатади.

2. Ушбу фан машгулотлари асосан очик ҳавода олиб борилгани боис, асосан, дарсларимда озаки ўқитиш усулидан қўл фойдаланаман. Бу ўқувчилар билан ўқитувчи ўртасидаги муно-сабатни жонлантиради. Шунингдек, тасвирий ифодаларни қўллаш усули (иллюстрация)дан ҳам кенг фойдаланаман. Дарсинг биринчи қисмида ҳафтанинг энг қизиқарли спорт воқе-а-лиг ақс этган суратни ўқувчиларга кўрсатаман. Спорт турлари элементларини таништира-ётганда эса номдор спортчиларнинг худди шу машқларни бажараётгани ақс этган расми-ни намойиш этаман. Қолаверса, албатта, турникка тортилиш, брусда ишлаш, узоқликка сак-раш, арқонга осилиб қишш, баскетбол саватига тўп ташлаш ва ҳокзаларни ўзим бажариб кўрсатиб бераман. Бу болаларнинг машгулотларга бўлган қизиқишини орттиради. Чунки улар кўз билан кўрганини яхши эслаб қолади.

Асосийси, ҳар бир дарсга алоҳида иштиёқ ва ғайрат билан киришаман. Болаларнинг кўнглига йўл топиб, уларни қўллаб-қувватлаш, дўстона муносабатда бўлишга интиламан. Уларнинг кичкина бир ютуғини ҳам эътибордан четда қолдирмай рағбатлантиришга ҳа-ракат қиламан.

ДУРАНГНИ ЁҚТИРМАЙДИГАН ЧЕМПИОН

Бу йил Сергели туманидаги 300-ихтисослаштирилган давлат умумтаълим мактабида янги ўқув йилининг би-ринчи кўнгиросини 1-синф ўқувчиси, шахмат бўйича тўрт карра Осиё ва икки карра жаҳон чемпиони Исло-мбек Синдоров чалди.

Чемпион болакай муаллим-лар оиласи муҳитида вояга ет-моқда. Бобоси Комил Синдо-ров — профессор, бир неча олий ўқув юртида талабаларга дарс беради. Бувиси Жамила Синдорова ҳам танқили педа-гог. Онаси Ҳафиза Синдорова Сергелидаги 301-мактаб ўқитувчиси. Умуман, шажара-си элимизнинг машҳур баҳши-шоир Эргаш Жуманбулбул оиласига бориб туташадиган Синдоровларни педагоглар су-луласи деса ҳам бўлади. Бу-гун бу сулоланинг ўндан ортиқ вакили юртимиздаги турли таъ-лим муассасаларида ёш авлод-га таълим-тарбия беришдек эзгу фаолият билан банд.

Ана шу муаллимлар оила-сининг фарзанди бўлган бо-лакай Исломбек — менинг дўстим. Икки ярим йил олдин, болаларимни Сергелидаги шахмат мактабига олиб бор-ганимда танишганимиз. Ушан-да мактаб болалари машгулот-га киришиб кетганида, икка-ламиз бир чеккага ўтиб олиб домна суришардик. Энди-энди юришларини ўрганган болакай ва мен, қирқни қоралаб қўйган «профессионал» ҳавас-кор шахмат майдонида оли-шардик. Бир ютсам, бир ют-қазиб берадим.

Орада анча пайт боришга вақт тополмадим. Яқшанба кунларининг бирида (дам олиш кунлари шахмат мактабида му-собақа бўлади) бордим. Мени

қўриб дўстимнинг кўзлари чақнаб кетди-да, мен то-монга югурди. Қўришганимиздан сўнг қўлимдан тортиб шахмат доскасига қорлади. Тенгма-тенг ку-раш бўлди. Ўйин охирида барибир тажриба ўз сўзи-ни айтди. Ёш ра-қибим — дўстим-нинг эндишпил-даги хатоси қим-матга тушди.

Орада ана шах-мат мактабига у билан ўйнаш ния-тида борсам-да, беллашишга им-кон, шариот бўл-мади. Ўтган йил болаларида яна бордим. Ҳар галгидек яна у мени курашга қорлади. Ҳар галгидек ҳужумкор руҳда бош-лади у ўйинни. Ўн бешинчи юришдаёқ филини қурбон бермоқчи бўлди. Олмадим. Олсам, «мазам қочиши» аниқ эди. Биринчи қўл амаллаб ют-дим, иккинчи партияни эса ют-қаздим.

Эронга, Осиё чемпионати-га кетиши олдиндан икки партия ўйнадик, иккаласини-ям бой бердим. Биринчи ўйинда олти яшар дўстим мени дадил, ишончли мағлуб этди. Иккинчи партия миттельшпи-

лида уни синаш учун дуранг тақлиф қилдим. Кўнмади. Бу сафар ҳам ютди.

Исломбекнинг бобоси, юридик фанлари доктори,

Исломбек Синдоров — 2007 йил 30 январь кунини Тошкент шахрида тугил-ган. Сергели туманидаги 306-мактаб-гача таълим муассасаси тарбияланув-чиси. 5 ёшгача болалар ўртасида Осиё чемпионати кумуш медали совриндори (2012, Ҳиндистон). 6 ёшгача болалар ўртасида уч карра (стандарт, рапид, блиц) Осиё чемпиони (2013, Эрон), 8 ёшгача болалар ўртасида жаҳон чемпи-онати иштирокчиси (2013, БАА), 8 ёш-гача болалар ўртасида Ўзбекистон че-мпионати кумуш медали соҳиби (2014). 7 ёшгача мактаб ўқувчилари ўртасида икки карра жаҳон чемпиони (2014, Гре-ция, рапид ва блиц). 8 ёшгача болалар ўртасида Осиё чемпиони (2014, Тош-кент, блиц). Биринчи мураббий — Са-боҳат Зайниддинова.

адиб Комил Синдоров ҳикоя-си:

— Чемпионатнинг охириги кунини блиц мусобақаси ўтқа-зилди. Исломбек охириги 7-тур олдиндан 5 очко жамғар-ди. 2-ўринда келаётган эронлик Курош Меҳбудида 4 очко, 3-ўриндаги мўғулистон-лик Чинбат Чинтушида эса 3,5 очко бор эди. Че-мпион бўлиш учун бизни сўнгги турда дуранг натижа ҳам қониктирар, мабодо ют-қазиб қўйган тақдирда ҳам қўшимча кўрсаткичларга кўра олтин медални олиши-

миз аниқ эди. 7-турда И-сломбек мўғулистонлик тенг-доши билан ўйнаши керак. Чинбатнинг мураббийи рос-сиялик экан. Олдимга келиб, дуранг қилайлик, барибир чемпион бўласизлар, шунда шоғирдим ҳам совринли ўринга илашарди, деб илти-мос қилди. Аввалига кўнма-дим. У чини билан мўлтираб, қайта-қайта илтимос қилга-нидан сўнг бош тебратдим. Барибир чемпион бўлдик. Бунинг устига, учта олтин медал олдик. Бир ўйинда дуранг қилса қилибди-да, деб ўйладим-у, набирамни қақриб, рақибим мабодо дуранг тақлиф қилса, рози бўл, барибир чемпион бўла-сан, дедим. Ҳўп деганча ич-карига кириб кетди.

Ўйин бошланди. Биласиз, блицда томонларга 3 минут-да, кейин ҳар бир юришга

2 секунддан вақт берилди. Икки минут ўтар-ўтмас че-мпион жилмайиб келаяпти. Ҳа, нима бўлди, десам, ютиб ташладим, дейди...

Ғолиблик руҳи чемпион-нинг ҳар қандай вазиятда ҳам мағлуб бўлишига розилик бермайди!

Шахмат тахтаси узра ҳеч кимдан тап тортмайдиган ёш дўстимнинг озод руҳияти, доимо жилмайиб туриши, кўтаринки қайфияти, кўзла-рида чақнайдиған шиддат-нинг шахмат ўйинига қўчи-ши менга завқ бағишлайди. Бу ўзбек ўғлони, Мус-тақиллик фарзанди, ҳеч ким-дан кам бўлмаган ва кам бўлмайдиган мамлакатнинг келажагини яратувчилардан бирига кўз тегмасин дейман!

Хусан КАРВОНЛИ

«Ўзбекистон почтаси» АЖ

*Муҳтарам ўқитувчи ва мураббийлар!
Барганлизни қўнғуз айём билан сатимий муборакбод
этар эканмиз, мамлакатимиз келажакни бўлган ёш
авлодни тарбиялаш, илм-фан, касб ва спорт
сирларини қўнғ билан ўргатиш йўлидаги заҳматини
технатларингизда муваффақиятлар тилаймиз!
Оилавий бахт, мустаҳкам соғлиқ, безубор
табассум Сизларни ҳеч қачон тарк этмасин.
Айёмингиз муборак бўлсин, азишлар!*

Почта алоқаси хизматидан
фойдаланинг!
Республикаимиз ва дунёнинг
барча давлатларига Сизнинг
почта жўнатмаларингизни тез
ва ўз вақтида етказиб берамиз.

Мурожаат учун телефонлар: (99871) 233-57-47, факс: (99871) 236-09-21.
E-mail: ooo@post.uz, veb sahifa: www.post.uz

Хизматлар лицензияланган.

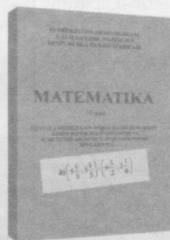
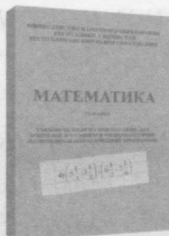
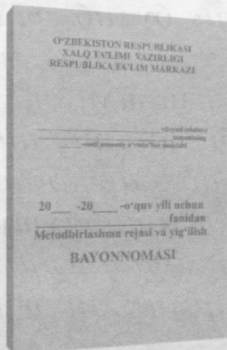
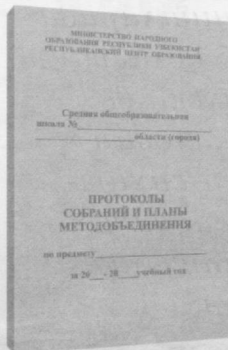
Barcha yurtdoshlarimizni 1-oktabr — O'qituvchi va murabbiylar kuni bilan samimiy muborakbod etamiz!

«NAFIS BEZAK» MChJ

O'QITUVCHILAR, O'QUVCHILAR VA ULARNING OTA-ONALARI DIQQATIGA!

Mazkur darsliklar tanlov asosida yaratilgan bo'lib, mavjud o'quv dasturlari hamda amaldagi standart talablariga mos ravishda chop etilgan.

XUSUSIY TADBIRKORLARNI HAMKORLIKKA TAKLIF ETAMIZ.

Avtobekat Автостанция	Toshkent universiteti (ТУМ)
O'zbekiston shoh ko'chasi	
Alisher Navoiy nomidagi Katta akademik teatr (ГАБТ им. Алишера Навои)	«Mo'jiza fontani» (поющие фонтаны)
Buxoro ko'chasi, 26-uy	
«Toshkent guillar» do'koni (цветочный магазин)	SHARQ ZIYOKORI
«SHARQ» NMAK	«NAFIS BEZAK»
O'zbekiston muzeyi tarixi (Музей истории Узбекистана)	

Хизматлар лицензияланган.

**Xalq farovonligi
faoliyatimiz mezonlari**

*Aziz ustozlarimizni 1-oktabr —
O'qituvchi va murabbiylar kuni bilan
samimiy muborakbod etamiz.
Barchangizga tinchlik-totuvlik,
oilaviy baxt va xotirjamlik tilagan
holda quyidagi bank xizmatlarini
taklif etamiz:*

“INTERNET-BANKING” — to'lovlaringizni
masofadan turib amalga oshiring

“SMS-BANKING” — hisob raqamingizdagi mablag'lar
harakati to'g'risida doim xabardor bo'ling

Agrobankda “CLICK” hisob raqamini oching
va barcha to'lovlarni mobil aloqa yordamida amalga oshiring

Yuridik shaxslar uchun mo'ljallangan
depozit sertifikatlari orqali pul mablag'larini ko'paytiring

“Agrobank” aksiyadorlik tijorat banki
100096, Toshkent shahri, Muqimiy ko'chasi, 43.
Tel.: (8-371) 150-53-72; Faks: 150-53-95
www.agrobank.uz

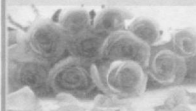
Xizmatlar litsenziyalangan

Хурматли Фарҳод БОЛТАЕВ!

Сизни 1 октябрь — Ўқитувчи ва мураббийлар кuni умумхалқ байрами ҳамда кутлуг 60 ёшингиз билан табриклаймиз.

Сиз тажрибали педагог, меҳридарё устоз сифатида таълим-тарбия ривож ва шоғирдларингиз камоли йўлида узок йиллар давомида сидқидилдан меҳнат қилдингиз. Ҳамкасбларингиз ва ўқувчиларингиз сизни доимо фидойи устоз, ўз касбининг етук мутахассиси сифатида юксак қадрлайди.

Сизга оилавий фаровонлик, сиҳат-саломатлик ва узок умр тилаймиз. Байрамингиз билан чин дилдан кутлаймиз.

Хурмат билан
шофирконлик бир гуруҳ
шоғирдларингиз.

Хурматли Назокат ая АБДУВАЛИЕВА!

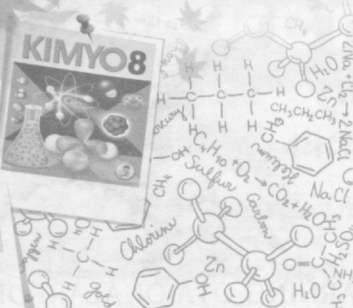
Сизни таваллуд айёмингиз, кутлуг 68 ёшингиз билан самимий муборакбод эта-миз! Сиз узок йиллар давомида Тошкент вилояти Пискент туманидаги 29-ўрта мактабда она тили ва адабиёт ўқитувчиси бўлиб ишлаб келгансиз. Тажрибали педагоглигингиз боис, методист ўқитувчи лавозимида фаолият кўрсатдингиз. Мактабда жонкуяр устоз, ҳамкасбларингиз орасида меҳрибон дўст бўлиб танилдингиз. Оилада эса фарзандларингизга меҳрибон она, на-бираларингизнинг жондан ортиқ суйган бу-вижонидирсиз.

Сизга узок умр, мустаҳкам соғлиқ тилай-миз. Узок йиллар хонадонингизнинг фай-зи, баракаси бўлиб юринг. ТУФИЛГАН КУ-НИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН!

Хурмат билан
фарзандларингиз ва
ҳамкасбларингиз.

НЭСА ҲҚИБ-ҲРТАНАМИЗ?

Хабиба ҚОРАЕВА,
Жондор туманидаги 49-ИДУМнинг кимё фани
ўқитувчиси, «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси-2013»
республика кўрик-танлови голиби

1. Кимё фани саноат соҳаси ривожини учун катта имкониятлар яратиб беради. Айниқса, табиий бойликлар захираси камайиб бораётган бугунги кунда турмушимизда кимёвий йўл билан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар алоҳида ўрин эгалламакда. Хатто кимёвий йўл билан олинадиган каучук ва полиэтилен буюмлар ўзининг мустақамлиги билан турли металллардан ясаладиган маҳсулотларнинг ҳам ўрнини босмоқда.

Бундан ташқари, кимёвий элементларнинг хусусиятлари ва хоссаларини билиш кундалик ҳаётда улардан самарали фойдаланишда қўл келади. Мисол учун, темир буюмлар каррозияга учрамаслиги учун бўёқ суртиш, турли газ ва моддаларнинг саломатликка фойда ёки зиёнини билиш учун ҳам барчамиз кимё фанини ўрганишимиз керак.

2. Ўқувчиларда мавзулар бўйича кенг тасаввур ҳосил қилиш жуда самаралидир. Яъни, «футбол коптogi» деганда ҳамманинг кўз олдида думалоқ копток гавдаланганидек, атом сўзини эшитиши билан ўқувчи шарчаларни тасаввур қилиши керак. Инсон кўзи билан кўриб, қўл билан тутиб, ҳидини сезиб бўлмайдиган кимёвий моддалар тўғрисида қандай тасаввур ҳосил қилиш мумкин? Масалан, карбонат ангидрид (CO_2) худди шундай рангсиз ва ҳидсиз газ. Аммо уни ҳаётда кўп учратамиз. Хусусан, газланган ичимликларни очганда ўзига хос товуш чиқади. Шу пайтда ичимликни юзга яқин келтирсангиз, нимадир сачраётганини ҳис этасиз. Ёки бўлмаса, музқаймоқ сақланадиган музлатгични очганингизда тўтун чиққандек бўлади, деворларида муз парчалари туради. Бу ҳам CO_2 бўлиб, маҳсулотнинг узок муддат сифатли сақланишини таъминлайди. Карбонат ангидрид ҳавода газ ҳолда учраса, паст ҳароратда муз ҳолатига ўтади ва уни оддий кўз билан ҳам кўриш мумкин. Шу каби маълумотларни айтиб, сўнг кимёвий модданинг формуласи ва хоссаларини ўрганамиз. Бу метод фактлар ўқувчилар хотирасида узок вақт сақланиб қолишини таъминлайди.

«ELXOLDING»

илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси

Барчамиз учун энг азиз, энг қадрли бўлган, фарзандларимизга билим ва тарбия беришдек улуг ишга бутун борлигини бағишлаган, ёш авлодни теран билимли ва малакали мутахассис бўлиб етиштиларида беминнат хизмат қилиб келаётган Сиз, ҳурматли ўқитувчи ва мураббийларни чин қалбдан табриклаб, барчангизга сиҳат-саломатлик, бахту саодат, хонадонларингизга тинчлик-хотиржамлик тилайди.

Муқаддас Ватанимизнинг
равнақи йўлидаги
меҳнатларингиз ҳамиша
самарали, омад доимо
ҳамроҳ бўлсин,
хонадонингизни тинчлик,
файз-барака ва
қувонч ҳеч қачон
тарк этмасин.

Маҳсулот сертификатланган.
Хизматлар лицензияланган.

Ma'rifat

ТА'СИ
ЕТУВЧИЛАР:

О'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir Abdusamat RAHIMOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan.
Indeks: 149, 150. G-1024. Tiraj 38751.
Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:

qabulxona — 233-50-55;
kotibiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

«Ma'rifat»dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat ruxsati
bilan amalga oshirilishi
shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqriz
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi boshmaxonasi.
Korxona manzili: «Buyuk Turon» ko'chasi, 41-uy.
O'zA yakuni — 21.45 Topshirildi — 22.55

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:
Liliya BINASHEVA, Ma'mur AHLIDINOV.
Navbatchi muharrirlar:
Q.MATQURBONOV, O.JUMABOYEV.
Navbatchi:
Bobomurod XUDOYBERDIYEV.